John Adams
Library,

IN THE CUSTODY OF THE
BOSTON PUBLIC LIBRARY.

SHELF No.
★ADAMS
★132.5

Δοῦλος Ἐπίκτητος χωλόμηνις σῶμ' ἀνάπηρος,
Καὶ πενίην ἶσος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

Sonnem. delin. MB fecit

EPICTETI

ENCHIRIDION

LATINIS VERSIBUS

ADUMBRATUM.

Per EDVARDUM IVIE A. M. *Ædis Christi* Alumn.
& Rev. Dom. Episc. *Bristol.* à Sacris domesticis.

Sunt Verba & Voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, & magnam morbi deponere partem. Hor.

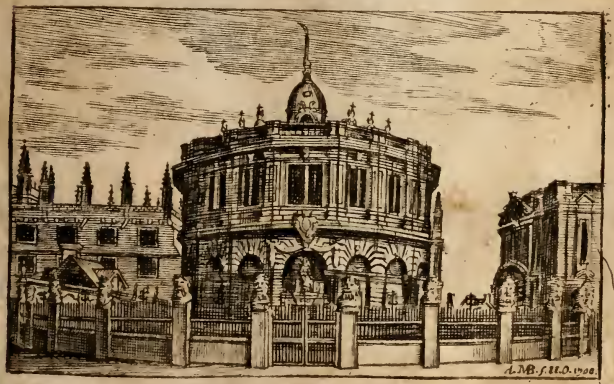

3337

OXONIÆ,
THEATRO SHELDONIANO, MDCCXV.
Impensis *H. Clements*, ad Insigne *Lunæ Falcatæ* in
Cœmeterio D. *Pauli, Londini.*

ADAMS
132.5

Imprimatur,

BERN. GARDINER

Vice-Can. *Oxon.*

Mar. 25. 1715.

REVERENDO IN CHRISTO PATRI

AC DOMINO,

D. GEORGIO

EPISCOPO

BRISTOLIENSI,

ÆDIS CHRISTI

APUD *OXONIENSES*

DECANO,

Sereniſſimo REGI ab ELEEMOSYNIS,

Εὐεργέτῃ & Patrono meo plurimùm colendo.

ACCIPE Verſionem hanc Epicteti, Venerande Præſul, multis abhinc annis Tuo hortatu & ſub Tuo Patrocinio inchoatam, variis inde caſibus abruptam, eo autem animo atque conſilio tandem abſolutam,

tam, ut gratitudinis meæ erga Te monumentum aliquod exſtaret. Fas itaque mihi ſit dicare Opuſculum hoc Metricum Tibi Elegantiſſimo Poëtæ, Vitæ & Morum Regulas Integerrimo Viro, eaſque (ni fallor) è Sacro Codice partim delibatas Conſummatiſſimo Theologo, Sanctiſſimo Epiſcopo. Dabis autem veniam, Reverende Pater, non Mihi tantùm, ſiquid in hoc opere peccaverim, ſed & Epicteto, ſiquid Ipſe fortè erraverit; Ego intereà ex Tuis Scriptis Veritatem, ex Tuis Moribus Virtutem meliùs ediſcam.

Paternitati Tuæ

omni ſtudio devinctiſſimus

EDVARDUS IVIE.

Lectori S.

CUM primùm huic operi me accingere decreveram, Horatium *mihi potiſſimùm imitandum propoſui. Numeros quidem illius ſecutus ſum; utinam & Spiritum & Ingenium aſſequi potuiſſem! Gratias autem ago duobus eximiis Viris,* Ricardo Moſtyn *de* Penbedw *Armigero, &* Ricardo Frewin *M. D.* Ædis Chriſti Alumno: *quorum alter munificentiâ ſuâ ad maturandum hoc opus me excitavit; alter effecit, ut per valetudinem id poſſem abſolvere.*

Of Things, some are in our Power, and others not. In our Power are Opinion, Pursuit, Desire, Aversion, and in one Word, whatever are our own Actions. Not in our Power are Body, Property, Reputation, Command, and in one Word, whatever are not our own Actions.

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α'.

ΤΩΝ ὄντων τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν, τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν. ἐφ' ἡμῖν μὲν, ὑπόληψις, ὁρμὴ, ὄρεξις, ἔκκλισις· καὶ ἐνὶ λόγῳ, ὅσα ἡμέτερα ἔργα. οὐκ ἐφ' ἡμῖν δὲ, τὸ σῶμα, ἡ κτῆσις, δόξαι, ἀρχαί· καὶ ἐνὶ λόγῳ, ὅσα οὐχ ἡμέτερα ἔργα.

EPICTETI ENCHIRIDION.

CAPUT I.

RES rebus quantum distant! Sunt, quæ penes ipsos
Nos positæ Nostrâ poterunt ratione moveri;
Utpote Sensa animi, Desideriumque, Odiumque, &
Cætera de genere hoc. Est, quod parere recusat
Arbitriis Nostris, genus intractabile rerum;
Huc Famam refer, huc Fasces, Sellasque curules;
Corpus item, & Nummos hâc ritè in classe reponas.

ΚΕΦ. β'.

ΚΑΙ τὰ μὲ ἐφ' ἡμῖν ὄντι φύσῃ ἐλεύθερα, ἀκώλυτα, ἀπαρεμπόδιστα. τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἀσθενῆ, δοῦλα, κωλυτά, ἀλλότρια.

CAP. II.

QUÆ Noſtrum penes arbitrium natura locavit,
Jure ſuo pollent, libertatemque tuentur,
Neſcia ferre jugum, nullis obnoxia vinclis.
Quæ Noſtrum imperium fugiunt, poſitæque foris ſunt
Res, illas ſimul invalidas, miſerè inque peditas
Comperies, ſervumque genus, juriſque alieni.

ΚΕΦ. γ'.

ΜΕμνησο οὖν, ὅτι ἐὰν τὰ φύσει δοῦλα ἐλεύθερα οἰηθῇς, καὶ τὰ ἀλλότρια ἴδια, ἐμποδισθήσῃ, πενθήσεις, ταραχθήσῃ, μέμψῃ καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους· ἐὰν δὲ τὸ σὸν μόνον οἰηθῇς σὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀλλότριον, ὥσπερ ἐστιν, ἀλλότριον, οὐδείς σε ἀναγκάσει οὐδέποτε, οὐδείς σε κωλύσει, οὐ μέμψῃ οὐδένα, οὐκ ἐγκαλέσεις τινὶ, οὐκ ἂν ποιήσεις οὐδέν, οὐδείς σε βλάψει, ἐχθρὸν οὐχ ἕξεις· οὐδὲ γὰρ βλαβερόν τι πείσῃ.

CAP.

CAP. III.

ATque adeò ſi te cæcum hæc diſcrimina fallant,
Si nequeas Aliena Tuis ſecernere, Vinctis
Libera; te quantæ impedient miſerum undique curæ!
Ingruet O quantus dolor! illuſuſque querelas
Ah quoties fundes nequicquam, homineſque Deoſque
Accuſabis iners, & ſpem lugebis inanem!
At contrà, ſi cernis acutùm, & callidus inter-
Noſcis res alias aliaſque, & ponere certos,
Lumine purgato, ſcis fines; necto coronam
Jam tibi; magnus homo es liberque; en! otia vitæ
Tranquillæ te certa manent; te nemo morari,
Cogere te nemo, poterit te lædere nemo;
Haud cuiquam intendes litem, rixamve movebis;
Nil unquam invitus facies; quin denique nullum
Experiere Hoſtem, quia nil patieris acerbi.

ΚΕΦ. Δ'.

Τηλικούτων οὖν ἐφιέμενος, μέμνησο ὅτι ὀλίγης μετείσης κεκινημένου ἄπεισι αὐτῶν· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀφιέναι παντελῶς, τὰ δὲ ὑποτίθεσθαι πρὸς τὸ παρόν. ἐὰν δὲ καὶ ταῦτα θέλῃς, καὶ ἀρχὴν καὶ πλουτεῖν, τυχὸν μὲν οὐδ' αὐτῶν τούτων τεύξῃ, διὰ δὲ καὶ τῶν πρότερον ἐφίεσαι· πάντως γε μὴν ἐκείνων ἀποτεύξῃ, δι' ὧν μόνων εὐδαιμονία καὶ ἐλευθερία περιγίνεται.

CAP. IV.

JAM verò, cùm tanta manent te commoda, cùm ſpes
Tanta vocat, pergas hàc gnaviter; eia age, ſegnes
Rumpe moras; nervos intende, & totus in hoc ſis;
Cætera vel prorſus, vel ſaltem ad tempus omittas.
Si tamen Hæc, atque Illa ſequi, ſi utriſque potiri
Stultus aves, Externa tibi quæ ſunt bona cordi
Ne perdas, Metuo, quippe altera cura aliorſum
Te dubium trahit: Hoc Edico fortiter, atque
Verè Promitto, quòd te iſta elementa latebunt,
Queis ſine nec fælix poteris neque liber haberi.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ε'.

Ἐγήγερσο οὖν πάσῃ φαντασίᾳ τραχείᾳ μελέτα ὀπλέγειν, ὅτι φαντασία εἶ, καὶ οὐ πάντως τὸ φαινόμενον. ἔπειτα ἐξέταζε αὐτὴν, καὶ δοκίμαζε τούτοις τοῖς κανόσιν, οἷς ἔχεις· πρῶτῳ δὲ τούτῳ, καὶ μάλιστα, Πότερον περὶ τὰ ἐφ' ἡμῖν ἐστιν, ἢ περὶ τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῖν. καὶν περί τι τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν ᾖ, πρόχειρον ἔστω τὸ, διότι οὐδὲν πρὸς σε.

CAP. V.

SIqua igitur menti violens incurrit imago,
Protinus erige te, dictoque hoc obvius ito:
"Quid tibi vis? Cur, Umbra levis, me ludere tentas?
"Non es, quod simulas. Deinde illis utere normis,
Quæcunque in promptu fuerint: Super omnia, normam
Hanc adhibe; Nempe, Hæc, rogites, sita num tibi res sit
In manibus, sitve ex genere hoc, quod Te penes ipsum
Non est; Si non Te Penes est, haud Pertinet ad Te.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ϛ'.

Μέμνησο ὅτι ὀρέξεως μὲν ἐπαγγελία, τὸ ἐπιτυχεῖν ὧν ὀρέγῃ· ἐκκλίσεως δὲ ἐπαγγελία, τὸ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς ἃ ἐκκλίνεις. καὶ ὁ μὲν ὀρέξει ἀποτυγχάνων, ἀτυχής· ὁ δὲ ἐκκλίσει περιπίπτων, δυστυχής. ἂν μὲν οὖν μόνα ἐκκλίνῃς τὰ κατὰ φύσιν σοι, ἐδενὶ ὢν ἐκκλίνεις περιπεσῇ. νόσον δ' ἂν ἐκκλίνῃς, ἢ θάνατον, ἢ πενίαν, δυστυχήσεις.

CAP. VI.

QUod fugis, id metuis; quod amas, cupis usq; potiri;
Utrinque infælix, seu, quem fugis, incidis hamo,
Seu dulci, quam spes tibi porrigit, excidis esca.
Hinc adeò fugias ea sola, ea sola recuses,
Quæ facilè amolirier, atque avertere fas est
Privâ ope, quæ porrò Rationi adversa repugnant:
Sic tibi, quod nolis, nunquam contingere possit.
Sin Febrim stolidus fugias, Mortemve, Famemve;
Ter miser & quater es: quot te infortunia lædent!
En! Dolor, æternæque aderunt fœdo agmine curæ.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ζ'.

Αρον οὖν τ' ἔκκλισιν ἀπὸ πάντων τ' ὀκ ἐφ' ἡμῖν, καὶ μεταθες ὅπη τὰ κατὰ φύσιν τ' ἐφ' ἡμῖν· τὰ δ' ὄρεξιν δὲ παντελῶς ὅπη δ' παρῆντος ἄνελε. ἄν τε γὰρ ὀρέγῃ τ' ὀκ ἐφ' ἡμῖν τινος, ἀτυχεῖν ἀνάγκη· τ' δ' ἐφ' ἡμῖν, ὅσον ὀρέγεσθαι καλὸν ἂν, οὐδὲν οὐδέπω σοὶ πάρεστι. μόνῳ δὲ τῷ ὁρμᾶν καὶ ἀφορμᾶν χρῶ, κόσμως μόνοι τοι, καὶ μὴ ὑπεξαιρέσεως, καὶ ἀνειμένως.

CAP. VII.

ATque adeò quæcunque tibi parere recusant,
Tolle Metum super his, Odiumque. At quid Me-
[tuam ergo,
Inquis. Scilicet hoc, proprio depellere Marte
Quod potes, & ratio non vult admittere recta.
Quid tandem Cupiam? Cupe nil; quin differ in annum
Omne catus Desiderium: Nam, si petis hæc, quæ
Nos penes haud fuerint, nunquam potiere cupitis.
At saltem illa petam, fuerint quæ subdita Nostro
Imperio. Illa quidem, fateor, cupiuntur honestè;
Non tamen idcirco Tibi tanta capessere fas est;
Nondum etenim huc ventum est: Tu sensim & leniter
[horsum
Tende, cupidinibus nec laxes fræna solutis.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. η'.

Ἐφ' ἑκάστου τῶν ψυχαγωγούντων, ἢ ὠφέλειαν παρεχόντων, ἢ φερομένων, μέμνησο ὑποτίθεσθαι ὁποῖόν ἐστιν, ἀπὸ τῶν σμικροτάτων ἀρχόμενος. ἂν χύτραν φέρῃς, ὅτι χύτραν φέρεις· καταγείσης γὰρ αὐτῆς ὀδυνηθήσῃ. ἂν παιδίον σαυτῷ καταφιλῇς, ἢ γυναῖκα, ὅτι ἄνθρωπον καταφιλεῖς· ἀποθανόντος γὰρ αὐτοῦ οὐ ταραχθήσῃ.

CAP. VIII.

NUmquid Jucundum tibi valdè eſt? Utile numquid?
Num tibi quid Charum? Tecum ſub pectore volvas,
Indole quâ fuerit, quâ lege tibi id dederint Dii.
Atque adeò à Minimis capienda exordia rebus.
Fortè mihi dilecta, & multos commoda in uſus
Fictilis Olla domi eſt: Ego ſic mecum, Hæc mera teſta eſt,
Frangeturque levi ictu; at quid tum ego? numquid inani
Luctu tabeſcam? Puer eſt mihi & Uxor; Uterque
Mortalis; veniet Libitina atque auferet illos:
Hæc adeò præviſa mihi; Non prendar inermis,
Nec nova mî rerum facies, inopinave ſurget.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. θ'.

Οταν ἄλλου τινὸς ἔργου μέλλῃς, ὑπομίμνησκε σεαυτὸν, ὁποῖόν ἐστι τὸ ἔργον. ἐὰν λουόμενος ἀπίῃς, προβαλε σεαυτῷ τὰ γινόμενα ἐν βαλανείῳ· τοὺς ἀποῤῥαίνοντας, τοὺς ἀκκιζομένους, τοὺς λοιδοροῦντας, τοὺς κλέπτοντας· καὶ ὅτως ἀσφαλέστερον ἄλλο τι ἔργον, ἐὰν ὑπολέγῃς, ὅτι εὐθὺς λούσασθαι θέλω, καὶ τὴν ἐμαυτοῦ προαίρεσιν κατὰ φύσιν ἔχουσαν τηρήσω. καὶ ὡσαύτως ἐφ' ἑκάστου ἔργου. ὅτω γὰρ, ἂν τι πρὸς τὸ λούσασθαι γένῃ ἐμποδὼν, προχείρως ἕξω, διότι οὐ τοῦτο ἤθελον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμαυτοῦ προαίρεσιν κατὰ φύσιν ἔχουσαν τηρήσω. οὐ τηρήσω δὲ, ἐὰν ἀγανακτῶ πρὸς τὰ γινόμενα.

CAP. IX.

QUicquamne aggrederis? fuerit quo de genere illud,
Dispicias prudens, iterumque iterumque volutes.
Vis tibi membra Lavare? I nunc, pete balnea; quidni?
Antè tamen reputa, quas illic improba turbas
Plebs cieat; Perfundet enim madidum caput undâ
Hic tibi; at ille premens latus hinc urgebit & inde,
Detrudetque loco, raucâ & convitia voce

Fundet amarus; at alter notâ callidus arte
Subducet tunicam, aut ſoleas: Tamen inde perîcli
Nil erit, ipſe catus modò ſic tecum egeris antè;
Balnea adire libet; quin & defendere certum eſt
Fortis & ingenui partes; (pariterque age tecum,
Cui te cunque operi accinges;) Interque lavandum
Qui caſus te cunque premat, tibi demum ità fari
In promptu eſt, atque hoc curas componere dicto;
Membra Lavare quidem volui, ſed Membra Lavare
Non tantùm volui, verùm & Defendere Partes
Fortis & Ingenui, firmumque per omnia pectus
Servare: At fungar quî hoc munere, ſi, ſimul ac quid
Adverſi acciderit, damnive, ego protinus angar
Impatiens, mœſtuſque aures demittam ut aſellus?

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ί.

ΤΑράσσ τοὺς ἀνθρώπους, ὑ τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὰ περὶ τ πραγμάτων δόγματα· οἷ, θάνατος οὐδὲν δεινόν, ἐπεὶ καὶ Σωκράτ ἂν ἐφάνετο· ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ θανάτ, ὅτι δεινόν, ἐκεῖνο τὸ δεινόν ἐστιν. ὅταν οὖν ἐμποδιζώμεθα, ἢ ταρασσώμεθα, μηδέποτε ἄλλυς αἰτιώμεθα, ἀλλ' ἑαυτύς, τυτέστι τὰ ἑαυτῶ δόγματα. ἀπαιδεύτ ἔργον, τὸ ἄλλοις ἐγκαλεῖν, ἐφ' οἷς αὐτὸς πράσσ κακῶς· ἠρμένυ παιδεύεσθαι, τὸ ἑαυτῷ· πεπαιδευμένυ, τὸ μήτ' ἄλλῳ, μήτ' ἑαυτῷ.

CAP. X.

QUid gemis incaſsùm? cur vanas pectore curas
Uſq; foves? Certè haud tantos Res ipſa dolores
Accendit, ſed falſa animum tibi Dogmata turbant.
Mors tibi acerba videtur: at haud ita cenſuit olim
Inclytus ille Senex patriis damnatus Athenis:
Non te Mors igitur, verùm Tua Dogmata terrent.
Hinc adeò implicitus vinc'lis ſiquando teneris,
Turbatuſve hæres, Alios reprehendere noli;

Scilicet in Temet culpa eſt; Tua Dogmata damnes.
Nimirum hunc Stolidum Indoctumque ego jure vocabo,
Incuſat quicunque Alios, ſibi quòd malè cedat
Res Sua: Tyro recens porrò eſt, (namq; illum ego non-
[dum
Eſſe reor Sapientem) ultrò qui Se increpat: At quis,
Quis tandem verè Sapiens eſt? Qui neque culpæ
Quenquam alium inſimulat, neque Seſe crimine damnat.

ΚΕΦ. ια'.

ΕΠΙ μηδενὶ ἐπαρθῆς ἀλλοτρίῳ περιτρήματι. εἰ ὁ ἵππος ἐπαιρόμενος ἔλεγεν ἂν, ὅτι, καλός εἰμι, οἰστὸν ἂν ἦν· σὺ δὲ ὅταν λέγῃς ἐπαιρόμενος, ὅτι ἵππον καλὸν ἔχω, ἴσθι ὅτι ἐπὶ ἵππῳ ἀγαθῷ ἐπαίρῃ. τί οὖν ἐστι σόν; χρῆσις φαντασιῶν· ὥστ' ὅταν σὺ χρῆσθαι φαντασίαις κατὰ φύσιν σχῇς, τότε καὶ ἐπαρθήσῃ. τότε γὰρ ἐπὶ σῷ τινι ἀγαθῷ ἐπαρθήσῃ.

CAP. XI.

CUR tibi furtivos petis ambitioſus honores?
Cur adeò uſque tumes, nitidus quòd portat Equus
[Te?
An Tuus hic Honor eſt? Si fortè Equus ille ſuperbè

Exultet,

Exultet, quatiatque jubam, ſi calcibus auras
Verberet, atque altùm fremat, Haud me pulchrior alter
Eſt Equus, aſpice cervicem, caput, aſpice clunes;
Ferrem; Nempe equus eſt Bonus; haud fero, cùm Tibi [plaudis,
Quòd te Equus ille vehit; laus hinc tibi propria nulla eſt.
At quid deinde Meum eſt? Heus, dicam; Ita ſcilicet uti
Externis rebus, ratio ut tibi præcipit æqua;
Feceris hoc, exinde Vir es; jam ſuſpice dotes
Ipſe Tuas, meritis partam jam ſume coronam.

ΚΕΦ. ιϛ'.

Καθάπερ ἐν λιμένι, ϑ πλοίῳ καθορμισθέντος, ἂν ἐξέλθῃς ὑδρευσασθαι, ὁδὸν μὲ πάρεργόν ϵ̓ϛι, ϗ κοχλίδιον ἀναλέξασθαι, ἢ βολβάριον· πεπάσθαι δὲ δεῖ τ̀ν διάνοιαν ϵ̓πὶ τὸ πλοῖον, ϗ σπουδῇ ϵ̓πιστρέφεσθαι, μήποτε σε ὁ κυβερνήτης καλέσῃ· καὶν καλέσῃ, πάντα ἐκεῖνα ἀφιέναι, ἵνα μὴ δεδεμένος ἐμβληθῇς, ὡς τὰ πρόβατα· ϝτω ϗ ἐν τῷ βίῳ, ἐὰν διδῶται ἀντὶ βολβαρίου ϗ κοχλιδίου γυναικάριον ϗ παιδίον, οὐδὲν κωλύσῃ· ἐὰν δὲ ὁ κυβερνήτης καλέσῃ, πρόσχε ϵ̓πὶ τὸ πλοῖον,

πλοῖον, ἀφεὶς ἐκεῖνα πάντα, μηδὲν ὀπισφόμενος. ἐὰν δὲ γέρων ᾖς, μηδὲ ἀπαλλαγῇς ποτε τοῦ πλοίου μακρὰν, μήποτε χαλᾶντος ἐλλίπῃς.

CAP. XII.

NAvigium in curvo ſtat littore; languidus udam
Deſilis in terram Vector, dulceſque requiris
Æger aquas, obiterque ſimul per littora bulbos,
Et conchas fortaſſe legis, tereteſque lapillos.
At tu Navigii fueris memor uſque; relictam
Uſque animo puppim recolas, vocemque magiſtri
Expectes uſque attentus; ſignoque recepto,
Eia age, funde ſinu conchas, age projice bulbos,
Adque ratem propera, nè vinctus, more bidentûm,
Turpiter in cæcas navis trudare cavernas.
At quorſum hæc, rogitas: Quo tendit fabula? Bulbi
Si vice, vel Conchæ, tibi Filius aut datur Uxor,
Ah, cave te miſerum impediant: Nunc, nunc vocat altâ
Voce Gubernator; vade ocyùs; ocyùs, inquam,
Miſſis Filiolis, & Conjuge ponè relictâ,

Curre

Curre libens, neque reſpice. Quòd ſi tarda ſenectus
Inſtat & arida canities, cave tum malè ſanus
A puppi procul abſcedas, nè fortè vocantis
Haudquaquam veniat domini vox reddita ad aures,
Nec cæptum finire queas fauſto alite curſum.

ΚΕΦ. ιγ'.

Μὴ ζήτει τὰ γινόμενα γίνεσθαι ὡς θέλεις· ἀλλὰ θέλε γίνεσθαι τὰ γινόμενα ὡς γίνεται, καὶ εὖ ποιήσεις. νόσος, σώματός ἐστιν ἐμπόδιον· προαιρέσεως δὲ οὔ, ἐὰν μὴ αὐτὴ θέλῃ. χώλωσις, σκέλους ἐστὶν ἐμπόδιον, προαιρέσεως δὲ οὔ· καὶ τοῦτο ἐφ' ἑκάστου τῶν ἐμποδόντων ἐπίλεγε. εὑρήσεις γὰρ αὐτὸ ἄλλου τινὸς ἐμπόδιον, σὸν δὲ οὔ.

CAP. XIII.

NE verò, nè cuncta Tuo permittier optes
Arbitrio; ut fiunt, potiùs fieri omnia malis:
Hoc poteris pacto traducere leniter ævum.
Ingruit an Febris? Corpus ſolum invida lecto
Affigit, non Te; Menti quippe omnia conſtant

Integra;

Integra; Propoſitum uſque tenes, ſat Pectora ſanus.
Claudus es? officium Pes reſpuit; haud tamen unà
Mens titubat, perditve alieno ex vulnere vires.
Sic reputa tecum, quæcunque tibi inciderit res;
Inde ſcies Res ſæpè tuas turbarier, haud Te.

ΚΕΦ. ιδ'.

Ἐφ' ἑκάστου τῶν προσπιπτόντων, μέμνησο ὀπισφέφων ὀπὶ σεαυτὸν ζητεῖν, πίνα δύναμιν ἔχεις πρὸς τὰ χρῆσιν αὐτοῦ. ἐὰν καλὸν ἴδῃς, ἢ καλὰ, εὑρήσεις δύναμιν πρὸς ταῦτα ἐγκρατῆναι· ἐὰν πόνος προσφέρηται, εὑρήσεις καρτερίαν· ἂν λοιδορία, εὑρήσεις ἀνεξικακίαν. καὶ οὕτως ἐθιζόμενόν σε οὐ σπαράσσουσιν αἱ φαντασίαι.

CAP. XIV.

ANte oculos quæcunque tuos ſe ſiſtat Imago,
Sollicitetque tibi mentem, tecum ipſe volutes,
Quod tibi jam incumbat munus, queis fidere poſſis
Viribus, aut queis te Sapientia muniat armis.

Pulchra

Pulchra venit coram Mulier, laſcivaque ridet
Neſcio quid blandum tenerumque; At, cui locus hic ſit
Virtuti, perquire; aderit Pudor ecce Satelles
Haud piger, infiduſve. Labor ſiquando fatigat
Te gravis, adjutrix vires Tolerantia præſtat.
Vellicat immeritum te plebs, & crimine falſo
Inſequitur? Stabilem firmat Patientia mentem.
Auxilium tibi nuſquam aberit. Si re ſuper omni
Sic agitas tecum prudens, atque hic tuus eſt mos;
Nulla animum ſpecies rapiet nova; ſed tibi conſtans
Uſque eris, & lenis fluet æquo tramite vita.

ΚΕΦ. ιε'.

Μηδέποτε ὅτι μηδενὸς εἴπῃς, ὅτι ἀπώλεσα αὐτό, ἀλλ' ὅτι ἀπέδωκα. τὸ παιδίον ἀπέθανεν; ἀπεδόθη. τὸ χωρίον ἀφῃρέθη; οὐκοῦν ᾧ τοῦτο ἀπεδόθη; ἀλλὰ κακὸς ὁ ἀφελόμενος. τί δέ σοι μέλει, διὰ τίνος σε ὁ δοὺς ἀπῄτησε; μέχρι δ' ἂν δίδῳ, ὡς ἀλλοτρίῳ αὐτῷ ἐπιμελοῦ, ὡς ὑπανδοχείῳ ἀφιόντες.

CAP. XV.

A Miſiſſe aliquid dicis te? Falleris, aio. Nil ergo amiſi? Nil ſcilicet; Heus, bone; dicam Quomodò Nil: Moritur Conjux, aut dulcis ephebus Frater, parvulus aut pendens circum oſcula Natus; Nonne iſtos Reddis? Sanè hercule. Forſan Agellus Eripitur, patriique Lares, & Villa; negas te Reddere & hæc, ſodes? Reddo, inquis; at eſt Nebulo, qui Eripuit. Fateor; quid tum? quid diſtat, iniquus Ille, æquuſve fuat? quid refert, albus, an ater Sit, Tros, an Tyrius, per quem repetit Dominus res

Ipſe

Ipſe ſuas æquus? cur muſſas? Dum tamen harum
Ille uſum indulget, ſic utere, tanquam alienis,
Non propriis; ſic diſce frui, velut imbre viator
Aſperſus fruitur cauponâ, unctâve popinâ.

ΚΕΦ. ιϛ'.

Εἰ προκόψαι θέλεις, ἄφες τοὺς τοιούτους ἀβελτηρίας· ἐὰν ἀμελήσω τῶν ἐμοῦ, οὐκ ἔξω ἀβαρτροφάς· ἐὰν μὴ κολάσω τὸ παῖδα, πονηρὸς ἔσῃ. κρεῖσσον δὲ λιμῷ ἀποθανεῖν, ἄλυπον καὶ ἄφοβον γενόμενον, ἢ ζῆν σὺ ἀφόβοις παρασκόμενον· κρεῖττον δὲ τὸ παῖδα κακὸν εἶναι, ἢ σε κακοδαίμονα.

CAP. XVI.

PRoficere uſque cupis? Crucient nè talia mentem;
Si neglecta mihi ſit res, decedere ſummâ
Siquid ego patiar, fuerit neque cura peculî,
Vivere quî potero? Puer eſt mihi; mox erit ille
Nequam; opus eſt Virgis, Fuſte eſt opus. O bone, temet
Cur adeò vexas? Eſto; Penuria victûs

Te premat, atque Fame pereas, vacuus modò curis
Dum pereas: Nempe hoc ſatius, quàm ut triſtitiâ uſque
Oppreſſum pleno ditet te Copia cornu.
Eſto; tibi fuerit Puer Improbus; Improbus Ille
In ſcelus omne ruat præceps, Te experte doloris:
Hoc ſatius, quàm perpetuo Te pectora luctu
Torqueri, & miſeram curis diſperdere vitam.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ιζ'.

Ἀρξαι τοιγαρῦν ἀπὸ τ̃ μικρῶν. ἐκχεῖται τὸ ἐλάδιον; κλέπτε) οἰνάριον; ὑπόλεγε, ὅτι, τοσόντε πωλεῖ) ἀπάθεια, τοσόντε ἀταραξία· τοσοῦτο δὲ σόδεν τοσοῦτόν ἐ). ὅταν δὲ χαλῇς τ̃ παῖδα, σὺ θυμῷ ὅτι δύνα) μὴ ὑπακῦσαι· ϗ ὑπακύσας, μηδὲν ποιῆσαι ὧν θέλεις. ϗ ὅχ ὕπως ἔχω αὐτῷ καλῶς, ἵνα ἐπ' ἐκείνῳ ᾖ, τό σε ταράχθῆναι.

CAP. XVII.

PRima adeò in parvis fuerint tentamina rebus.
Siquis humi tibi fortè Oleum diffuderit, aut si
Abstulerit Vinum, tacito sub pectore volvas
Protinus hæc tecum, Tanti Patientia, tanti
Stat mentis tranquilla Quies; quid valdiùs optem?
Ecquid enim vænit pretio sine? Jam Puero mî
Est opus; ille domi non est; sin fortè fuisset,
Cessaret vecors: quid agam? num ringar ineptus?
Non Ego; nec Servum penes esse sinam, ut mihi pectus
Torqueat ad libitum; res illi haud tàm benè cedet.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ιη'.

ΕΙ προκόψαι θέλεις, ἐάσομενον ἕνεκα ὧν ἐκτὸς ἄνας δόξαι, ἢ ἠλίθιος. μηδὲν βούλου δοκεῖν ἐπίστασθαι. κἂν δόξῃς πισὶν εἶναί τις, ἀπίστει σεαυτῷ. ἴσθι γὰρ, ὅτι ῥᾴδιον, ἢ τὴν προαίρεσιν τὴν σεαυτοῦ κατὰ φύσιν ἔχουσαν φυλάξαι, ἢ τὰ ἐκτός· ἀλλὰ τὴν ἑτέρου ἐπιμελούμενον, ἢ ἑτέρου ἀμελῆσαι, πᾶσα ἀνάγκη.

CAP. XVIII.

PRoficere usque cupis? num vis contendere porrò?
Obdures animum, fatuusque amensque vocari
(Dum res externas temnis) patienter & æquâ
Mente feras; etiamque optes nil scire videri.
Sin te miretur, sin laudet fortè popellus,
Ipse tibi diffide, memor, quòd sancta tueri
Munia naturæ, externis pariterque potiri
Rebus non adeò facile est; at, cùm tibi pectus
Occupat alter amor, certâ alter lege recedit.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ιθ'.

Ἂν θέλῃς τὰ τέκνα σου, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς φίλους σου πάντοτε ζῆν, ἠλίθιός εἶ· τὰ γὰρ μὴ ὄντα σοι θέλεις ὄντα σοι εἶναι, καὶ τὰ ἀλλότρια, σὰ εἶναι. ὅτω καὶν τὸ παῖδα θέλῃς μὴ ἁμαρτάνειν, μωρὸς εἶ· θέλεις γὰρ τὸ κακίαν μὴ εἶναι κακίαν, ἀλλ' ἄλλό τι. ἂν δὲ θέλῃς ὀρεγόμενος μὴ ἀποτυγχάνειν, τοῦτο δυνάσαι. τοῦτο οὖν ἄσκει, ὃ δυνάσαι.

CAP. XIX.

VIS nullus Natos casus tibi, nullus Amicos
Auferat? innumeros vis Uxor vivat in annos?
Stultus es insanusque, cupis quia fata Deorum
Te penes esse, adeoque aliena negotia curas.
An cupis, ut nunquam peccet Puer improbus? eheu
Te miserum, demens dum res mutare laboras,
Atque ipsam vitii naturam invertere tentas!
At nihil ergo petam? Nihil, inquis? Quin ego dicam;
Quod Potes Ipse, Velis; nil ultrà; sic tibi nunquam
Irrita vota cadent, nec Spe luderis inani.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. κ'.

Κτεῖνος ἑκάστου ἐστὶν ὁ τῶν ἐκτὸς ἐκείνων θελομένων, ἢ μὴ θελομένων, ἔχων τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ παρεμποιῆσαι, ἢ ἀφελέσθαι. ὅστις οὖν ἐλεύθερος εἶναι βούλεται, μήτε θελέτω τι, μήτε φοβείσθω τι τῶν ἐπ' ἄλλοις. εἰ δὲ μὴ, δουλεύειν ἀνάγκη.

CAP. XX.

ESTne hominum quisquam, data cui sit tanta potestas,
Invito ut tollat tibi dulcia, ponat amara,
Cùm volet? Hunc Dominumque tuum, Regemq; fateris.
Vis Liber fieri? Hâc unâ ratione catenas
Excuties, Ea sola velis, ea sola recuses,
Quæ proprii juris fuerint, obnoxia nulli.
Hoc nisi feceris, haud poterunt adamantina vinc'la
Solvere Prætores centum; rescindere nexas
Non valet Alcides, non Jupiter ipse catenas.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. κα'.

Μεμνησο, ὅτι, ὡς ἐν συμποσίῳ, δεῖ σε ἀναφέρεσθαι. προφερόμενον γόμνέ τι κατά σε; ἐκλείνας τ' χεῖρα, κοσμίως μετάλαβε. παρέρχεῖ; μὴ κάτεχε. ὕπω ἥκει; μὴ ὀπίσαλε πόρρω τ' ὄρεξιν, ἀλλὰ πρόϊμως μέχρις ἂν γένηται κατά σε. οὕτω πρὸς τέκνα, οὕτω πρὸς γυναῖκα, οὕτω πρὸς ἀρχάς, οὕτω πρὸς πλοῦτον· ἐ ἔσῃ ποτὲ ἄξιος τ' θεῶν συμπότης. ἂν δὲ ἐ παρατεθέντων σοι μὴ λάβῃς, ἀλλ' ὑπερίδῃς, τότε ὃ μόνον συμπότης τ' θεῶν ἔσῃ, ἀλλὰ ἐ σωφάρχων. οὕτω γὸ ποιῶν Διογένης ἐ Ηράκλειτος, ἐ οἱ ὅμοιοι, ἀξίως θεῖοί τε ἦσαν, ἐ ἐλέγοντο.

CAP. XXI.

TE gerere in Vitâ ſimili ratione memento,
Quâ temet geris in Cænâ. Patinam puer ad te
Pertulit, exſtructaſque dapes? Aliquam inde pudenter
Partem ſume, nec ora nimis diſtenta perungas
Ruſticus. An nitidas lances, conditaque lautè
Fercula prætervecta vides? Avidam cave dextram
Uſquam protendas, cave volvas limus ocellos

Huc illuc cupidos. Nondum cibus advenit? At tu
Uſque ſede patiens, nec clames, Ocyùs aſſos
Pone, puer, piſces; Nemo conchylia? nemo
Oſtrea fert? nemo mullos? Inſane, quieſcas;
Nec puerum vexes, neque dentem in dente fatiges.
Hanc benè ſi teneas legem, hâc ratione modeſtus
Si te geſſeris ad Nummos, Famamque, & Honores,
Hâc ad Filiolos pariter, Sponſamque, Deorum
Mox conviva bonus fueris: Sin ſobrius iſta
Reſpueris oblata, Deus, Deus hinc eris; ipſe
Jupiter aſſurgit, ſolii & Te in parte reponit.
Arte hâc Diogenes, Heraclituſque, aliique
Porrò, culta quibus Sapientia priſca viris eſt,
Aſcendêre domos Superûm, & numerantur in Illis.

ΚΕΦ. κϐ'.

Ὅταν κλαύσῃ τινὰ σὸν πένθει, ἢ ἀποδημοῦντος τέκνῳ, ἢ ἀπολωλεκότος τὰ ἑαυτοῦ, προσέχε, μή σε ἡ φαντασία συναρπάσῃ, ὡς ἐν κακοῖς ὄντος αὐτοῦ, τοῖς ἐκτός· ἀλλ' εὐθὺς διάκρινε πρὸς σεαυτόν, καὶ λέγε ἔσω πρόχειρον, ὅτι τοῦτον θλίβει, οὐ τὸ συμβεβηκός, (ἄλλον γὰρ οὐ θλίβει) ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τούτου. μέχρι μέν τοι λόγου μὴ ὄκνει συμπαθεῖν αὐτῷ, καὶν ὕπως τύχῃ, συνεπιστενάξαι· πρόσεχε μέν τοι, μὴ καὶ ἔσωθεν συνεπιστενάξῃς.

CAP. XXII.

NUmquis inexpletùm mæret, quòd trans mare curFilius, aut amens luxu bona patria perdat? [rat

Tum cave, nè ſpecies magnorum inopina malorum

Te quoque tranſverſum rapiat, nè fallat imago

Tàm vani luctûs: Quin tu ſic diſpice tecum;

Non Res ipſa hominem, ſed tantùm Dogmata vexant;

Nam neque Res Aliis tantos facit iſta dolores.

Quin Sermone tenus ſocias miſcere querelas

Haud veto; ſed cave nè luctus tibi Pectora tangat,

Perſideatque ad vivum, imas penetretque medullas.

ΚΕΦ. κγ'.

ΜΕμνησο, ὅτι ὑποκριτὴς εἶ δράματος, οἵου ἂν θέλῃ ὁ διδάσκαλος· ἂν βραχύ, βραχέος· ἂν μακρόν, μακροῦ. ἂν πτωχὸν ὑποκρίνασθαί σε θέλῃ, ἵνα καὶ τοῦτον εὐφυῶς ὑποκείνῃ· ἂν χωλόν, ἂν ἄρχοντα, ἂν ἰδιώτην. σὸν γὰρ τοῦτ' ἔστι, τὸ δοθὲν ὑποκρίνασθαι πρόσωπον καλῶς· ἐκλέξασθαι δ' αὐτό, ἄλλου.

CAP. XXIII.

NOS ſumus in ſcenâ; quin &, mandante Magiſtro,
Quiſque datas agimus partes: Sit longa, breviſve
Fabula, nil refert: Tyrio ſeu dives in oſtro
Incedam, pannis ſeu veler ſquallidus, imo
Prognatus populo, ſeu fracto crure, humerove,
In triviis rogitem æra; placet lex; hanc quoque bellè
Actor perſonam non inconcinnus ad imum
Uſque feram; Hoc, hoc nempe Meum eſt; at munia nobis
Didere, Partirique, Opus hoc & Cura Deorum eſt.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. κσ'.

Κορακος ὅταν μὴ αἴσιον κράξῃ, μὴ συναρπαζέτω σε ἡ φαντασία, ἀλλ' εὐθὺς διαίρει σεαυτῷ, καὶ λέγε, ὅτι τούτων ἐμοὶ οὐδὲν ὑπισημαίνεται, ἀλλ' ἢ τῷ σωματίῳ μου, ἢ τῷ κτησιδίῳ μου, ἢ τῷ δοξαρίῳ, ἢ τοῖς τέκνοις, ἢ τῇ γυναικί· ἐμοὶ δὲ πάντα αἴσια σημαίνει, ἐὰν ἐγὼ θέλω. ὅ, τι γὰρ ἂν τούτων ἀποβαίνῃ, ἐπ' ἐμοί ἐστιν ὠφελητήριον ἀπ' αὐτοῦ.

CAP. XXIV.

EN! Cornix inviſa futuri nuncia damni
Neſcio quid ferale canit: Sed cur trepidas? cur
Palleſcis? quin ſume animos, & ſic age tecum;
Certè hinc nulla manent mala Me; Funduſve, Domuſve
Plectetur forſan, vel Conjux, Progenieſve,
Fama ſimul, Corpuſque meum: Tamen omnia fauſta
Sunt portenta Mihi, ſi ſtet modò certa Voluntas;
Nam quicunque adeò Caſus portenta ſequatur,
Me penes eſt hinc jucundos decerpere fructus.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. κε'.

ΑΝίκητος εἶναι θέλεις, ἐὰν εἰς μηδένα ἀγῶνα καταβαίνῃς, ὃν οὐκ ἔστιν ὅπου σοι νικῆσαι.

CAP. XXV.

VIS esse Invictus? Cupis in certamine nullo
Esse minor? Rem inventam habeo, effectamque [tibi do:
Scilicet in nullam descendas cautus arenam,
Contendas nusquam, tibi ni Victoria certa
In manibus sit: Habes, totâ quod mente petîsti.

ΚΕΦ. κϛ'.

ΟΡΑ μήποτε ἰδών τινα προτιμώμενον, ἢ μεγαλοδυναμούμενον, ἢ ἄλλως εὐδοκιμοῦντα, μακαρίσῃς, ὑπὸ τῆς φαντασίας συναρπασθείς. ἐὰν δὲ σὺ τοῖς ἐφ' ἡμῖν ἡ θύρα οὐ ἀπαθὴς ᾖ, ὅτε ὁ φθόνος, ὅτε ζηλοτυπία χώραν ἕξει· σὺ δὲ αὐτὸς θέλε στρατηγὸς, οὐ πρύτανις, ἢ ὕπατος εἶναι θελήσῃς, ἀλλ' ἐλεύθερος. μία δὲ ὁδὸς πρὸς τοῦτο, καταφρόνησις τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν.

CAP.

CAP. XXVI.

PLebs ſiquem imperio decoret, trabeâve nitenti
Induat, atque ſecundâ ad cœlos efferat aurâ;
Si cenſu quis clarus equeſtri balnea, villas
Exſtruat, aut aret ampla paterni jugera fundi;
Tunc hominem cave divitiis vel honoribus auctum
Attonitus ſtupeas fatuè, dicáſve beatum,
Téque Hunc eſſe velis: quid enim? Si, quæ penes ipſum
Te fuerint, faciant ſerventque ea ſola beatum,
Cur tandem Invidiâ tibi pectus inaniter angis?
Æmula cur vanâ mens ambitione laborat?
Hinc adeò facilis ſiquis Deus, En, ego, dicat,
Jam faciam quod vis, magnarum Dux legionum
Seu fieri malis, ſeu Conſul, ſive Senator;
Tu ſuper his conſtans animi, & præſentibus aptus,
Nil horum indigeo, referes; Liberque, Potenſque
Uſque Mei vivam! ſatis eſt: Sic denique Liber
Evadam, res Externas ſi temnere diſcam.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. κζ'.

Μέμνησο, ὅτι ὁ χ ὁ λοιδορῶν ἢ τύπτων ὑβρίζει, ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τούτων, ὡς ὑβριζόντων. ὅταν οὖν ἐρεθίσῃ σέ τις, ἴσθι ὅτι ἡ σὴ σε ὑπόληψις ἠρέθισε. τοιγαροῦν ἐν πρώτοις πειρῶ μὴ σωπαθεῖν τῇ φαντασίᾳ. ἂν γὰρ ἅπαξ χρόνῳ καὶ διατριβῇ τύχῃς, ῥᾷον κρατήσεις σεαυτοῦ.

CAP. XXVII.

AN mihi fuſte caput minuit quis? an unguibus atrox
Involat in malam? an colaphis convitia miſcet?
Non mihi Verba nocent, non Verbera; at omnia in auras
Caſſa abeunt, animus niſi me meus angit iniquus.
Cædit me? cædat: fundit convitia? fundat:
Non tamen hoc ideò potis eſt Me Lædere pacto;
Tum demum Lædar, cùm me læſum Ipſe Putâro.
Haud ſinam ad internas manent mihi ut iſta medullas
Probra, nec attonitus rerum novitate ciebor:
Proderit indulgere moram: Tum ſcilicet omnis
Ultrò animorum æſtus cadet, in ſeſéque reſidet.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. κη'.

Θανάτος, καὶ φυγὴ, καὶ πάντα τὰ δεινὰ φαινόμενα, πρὸ ὀφθαλμῶν ἔστω σοι καθ' ἡμέραν· μάλιστα δὲ πάντων ὁ θάνατος. καὶ οὐδὲν οὐδέποτε ταπεινὸν ἐνθυμηθήσῃ, οὔτε ἄγαν ἐπιθυμήσεις τινός.

CAP. XXVIII.

VIvere si rectè cupias, Mortem, atque Catenas,
Et mala dura Fugæ, verbo uno, quicquid Acerbi
Valdè humana cavet natura, atque acriter horret,
Assiduè ante oculos ponas: Super omnia Mortis
Vive memor, persæpè animo Mors certa recurset.
Exin nil parvum sapies; nil vile subibit
Mentem; nulla animum torquebit dira cupido.

ΚΕΦ. κθ'.

Φιλοσοφίας ὀπτὸς ἐσσὶ; παρασκευάζου αὐτόθεν, ὡς καταγελασθησόμενος, ὡς καταμωκησομένων σου πολλῶν, ὡς ἑρόντων, ὅτι, ἄφνω φιλόσοφος ἡμῖν ἐπανελήλυθε, καὶ, πόθεν ἡμῖν αὕτη ἡ ὀφρύς; σὺ δὲ ὀφρῶ μὲ μὴ σχῇς· τὸ δὲ βέλτιστον σοι φαινομένων ὅπως ἔχῃ, ὡς ὑπὸ θεοῦ τεταγμένος εἰς τοῦτο τὴν τάξιν. μέμνησο δὲ, ὅτι ἐὰν μὲν ἐμμείνῃς τοῖς αὐτοῖς, οἱ καταγελῶντές σου πρότερον, ὕστερον θαυμάσουσιν· ἐὰν δὲ ἡττηθῇς αὐτῶν, διπλοῦν προσλήψῃ καταγέλωτα.

CAP. XXIX.

VIS verè Sapiens fieri? Poteriſne cachinum,
Atque ſales perferre indocti, & ſcommata, Vulgi?
Hirſutam hic vellit barbam; vultum ille, habitumque
Laſcivus ridet, ſetas, atque hiſpida membra
Increpat, Unde tam acerbus ades? Tam torva repentè
Unde tibi frons eſt? At, ſi me audire velis tu,
Deme ſupercilium, nec turpiter hirtus & atrox
Appare: Verùm defendas gnaviter iſtas,

Quas

Quas ſuſcepiſti, partes; tueare locum, & ſtes
Immotus, quaſi te hâc Deus in ſtatione locâſſet.
Quòd ſi Virtutis fidus rigiduſque ſatelles
Fortiter uſque locum defendas, & tibi conſtes;
Qui modò te riſit, Populus venerabitur ultrò,
Ingenteſque tibi plaudens decernet honores:
Sin partes timidus mutâris transfuga; jam Bis
Præbebis riſum plebi, Bis fabula fies.

ΚΕΦ. λ'.

ΕΑΝ ποτέ σοι γύνηται ἔξω γραφῶν, ὡς τὸ βελτίονα ἀρέσαι τινί, ἴσθι ὅτι ἀπώλεσας τὸν ἔνσασιν. ἀρκοῦ οὖν σὺ παντὶ τῷ εἶ φιλόσοφος· εἰ δὲ καὶ δοκεῖν βούλει, τῷ εἶ σαυτῷ φαίνου, καὶ ἱκανὸς ἔσῃ.

CAP. XXX.

EXtra Te numquid quæris? Cuiquámne placere
Optas? Lapſa manu arma; loco pulſuſque recedis.
Sis Bonus & Sapiens; Satis eſt; nihil amplius opta;
Sin ultrà cupias ſapienſque bonuſque Videri,
Scilicet is videare Tibi; jam Laudis abundè eſt.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. λα'.

Ὀυτοί σε οἱ ἀβλογισμοὶ μὴ θλιβέτωσαν· ἄπιμος ἐγὼ βιάσομαι, καὶ οὐδεὶς ἀδαμῶς. Εἰ δὲ ἡ ἀπιμία ἐστὶ κακόν, ἢ δυώσομαι εἰς κακῷ τινι) δι' ἄλλον, ἢ μᾶλλον ἢ εἰς αὐχρῷ. μή π οὖν ἔργον ἐστὶ τὸ ἀρχῆς τυχεῖν, ἢ παραληφθῆναι ἐφ' ἑτέροις; ἀδαμῶς. πῶς οὖν ἔπ τοῦτ' ἔστιν ἀπιμία; πῶς δὲ οὐδεὶς ἀδαμῶς ἔσῃ, ὃν εἰ μόνοις εἶναί τινα δεῖ τοῖς ἐπὶ σοι, εἰ οἷς ἔξεστί σοι τινι) πλείστου ἀξίῳ; ἀλλά σοι οἱ φίλοι ἀβοήθητοι ἔσονται). τί λέγεις τὸ ἀβοήθητοι; ἢχ ἕξουσί σε βοηθεῖν ἀργύριον; οὐδὲ πολίτας Ρωμαίων αὐτὸς ποιήσεις; πῶς οὖν σοι εἶπεν, ὅτι ταῦτα τ' ἐφ' ἡμῖν ἐστιν, ἢχὶ δὲ ἀλλότρια ἔργα; πῶς δὲ δοῦναι δύναι) ἑτέρῳ, ἃ μὴ ἔχεις αὐτός; κτῆσαι οὖν, φασὶν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἔχωμεν. εἰ δύναμαι κτήσασθαι, τηρῶν ἐμαυτὸν αὐθάδονα, καὶ πιστὸν, καὶ μεγαλόφρονα, δεικνύετε τὴν ὁδὸν, καὶ κτήσομαι. εἰ δ' ἐμὲ ἀξιοῦτε τἀγαθὰ τὰ ἐμαυτοῦ ἀπολέσαι, ἵν' ὑμεῖς τὰ μὴ ἀγαθὰ ποιήσησθε, ὁρᾶτε ὑμεῖς, πῶς ἄνισοί ἐστε, καὶ ἀγνώμονες. τί δὲ καὶ βούλεσθε μᾶλλον; ἀργύριον, ἢ φίλον πιστὸν καὶ αὐθάδονα; εἰς τοῦτο οὖν μοι μᾶλλον συλλαμβάνετε, καὶ μὴ, δι' ὧν ἀποβαλῶ αὐτὸ, ταῦτά με προφάσιν ἀξιοῦτε. ἀλλ' ἡ πατρὶς, ὅσον ἐπ' ἐμοί, φησὶν, ἀβοήθητος ἔσῃ. πάλιν, ποίαν καὶ ταύτην βοήθειαν; ποῦς ἢχ ἕξει σε, ὅτε βαλανεῖα;

λαπεῖα; ἡ τί τοῦτο; οὐδὲ γὰρ ὑποδήματα ἔχω ἀφ' ἑτέρας χαλκέα, ἢ ὅπλα ἀφ' ἑτέρας σκυτέα· ἱκανὸν δὲ, ἐὰν ἕκαστος ἐκπληρώσῃ τὸ αὑτοῦ ἔργον. εἰ δὲ ἄλλον τινὰ αὐτῇ κατεσκεύαζες πολίτην πιστὸν ἢ αἰδήμονα, οὐδὲν ἂν αὐτὴν ὤφελες; ναί. οὐκοῦν οὐδὲ σὺ αὐτὸς ἀνωφελὴς ἂν εἴης αὐτῇ. τίνα οὖν, φησι, χώραν ἔξω ἐν τῇ πόλει; ἵνα ἂν δύνῃ, φυλάττων ἅμα τὴν πιστὸν ἢ αἰδήμονα. εἰ δ' ἐκείνην ὠφελεῖν βουλόμενος, ἀποβαλεῖς ταῦτα, τί ὄφελος ἂν αὐτῇ γένοιο, ἀναιδὴς ἢ ἄπιστος ἀποτελεσθείς;

CAP. XXXI.

NE verò hanc vanam foveas sub pectore curam,
Heu! miser in pretio non sum, Sine nomine vi-
[vam
Obscurus, totumque agitabo inglorius ævum;
Hos depone metus; Age, dic mihi, Túne securim,
Tu fasces donare potes tibi, ebúrve curule?
An Temet penes est epulis accumbere Regum?
Non penes est, inquis. Quod te ergo dedecus urget?
Quæ te culpa premit? Quî tandem turpior illo
Evadis pacto? Vitio demùm id tibi vertit
Quisquam hominum, immeritumq; alieno crimine damnat?

Annon

Annon in pretio es, dum Mens tibi conſcia recti
Plaudit, virtutis ſummo te in culmine ſiſtit,
Atque Suos, quoſcunque poteſt, tibi tradit honores?
Reſpondes forſan, Non poſſum vivere Amicis
Commodus, Haud opibus Fratrem, charoſque Propinquos
Eſt augere mihi, in cenſúmve referre Quiritûm.
Si tibi nil horum in manibus, nec munera apud Te
Sint ea, quî præſtes Illis? Verùm, agmine facto,
Cur non illa paras, clamant, ut copia nobis
Suppetat? Eia, pares. Ego nempe parabo libenter,
Si poſſim rectè, illæſum ſervare pudorem
Dummodò mî liceat, modò magnanimuſque bonuſque
Illa parare queam; Monſtrate viam, & ſequar ultrò;
Sin Mea prefundam Bona prodigus, ut coëmam quæ
Haud bona ſunt Vobis; pacto quò jam redit iſto
Res mihi? Stultus Ego magis, an Vos eſtis Iniqui?
Quid Nummus vobis ſi deſit? Habetis Amicum
Sincerum, fortemque, verecundumque; quid ultrà

Optandum

Optandum eſt? Utra res potior? Ferte ergo, precor, mî
Auxilium, bonus ut perſtem, & ſincerus ad imum;
At verò, ut cedam, ut virtutis caſtra relinquam
Transfuga, quis tandem verus ſuadebit amicus?
Succinit hinc alter, Charos, age, reſpice Cives,
Et Patriæ te tangat amor. Sed quid faciam vis?
Non per me latas (fateor) dat Porticus umbras,
Balnea nec condo; Non eſt, quòd multa loquamur;
Haud rectè Soleas aptat Faber, Armáve Sutor:
Quiſque ſuam demùm (ſatis eſt) exerceat artem.
Quid ſi fortè Alium civem gnavumque bonumque
Urbi ſufficiam, & claris virtutibus auctum
Educam, patriæque decus columenque futurum?
Ecquid erit pretii? numquid Patriæ utile faxo?
Utile nimirum faxis. Hinc quærere pergo;
Ipſe Ego ſi conſtans civis, ſi fidus amicus,
Si merear fortiſque verecunduſque vocari,
Nil ego tum patriæ proſum? Sed quis tibi in urbe

Eſt

Eſt Locus? Is locus eſt, ſalvâ virtute parare
Quem licet, incolumique fide: Sin fortè pudorem
Deſero, Virtutiſque viam, Vos, dicite, Cives,
Quî proſim patriæ malè fidus, turpis, & excors?

ΚΕΦ. λϚ'.

Προεπιμίθη σε τὶς ὢν ἐπαίσῃ, ἢ ὢν ψευσαγορεύσῃ, ἢ ὢν τῷ παραληφθῆναι εἰς συμβολίαν; εἰ μὲ ἀγαθὰ ταῦτά ἐϛι, χάιρειν σε δεῖ, ὅπ ἔτυχεν αὐτῶν ἐκεῖνος· εἰ δὲ κακὰ, μὴ ἄχθε, ὅπ σὺ αὐτῶν ὐκ ἔτυχες. μέμνησο δὲ ὅπ ἓ δύνασαι μὴ ταῦτα ποιῶν ψεὸς τὸ τυγχάνειν τ ὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἐκείνων τ ἴσων ἀξιῶθαι. πῶς γὸ ἴσον ἔχειν δύναῖ), ὁ μὴ φοιτῶν ἐπὶ θύρας τινὸς, τῷ φοιτῶντι; ὁ μὴ παραπέμπων τῷ παραπέμπονλι; ὁ μὴ ἐπαινῶν τῷ ἐπαινοῦνλι; ἄδικος ἓν ἔσῃ ϗ ἄπληϛος, εἰ μὴ ψεϊέμενο ταῦτα, ἀνθ' ὧν ἐκεῖνα πιψεάσκει), ψεῖϛα αὐτὰ βελήσῃ λαμβάνειν. ἀλλὰ πόσε πιψεάσκον) θεόδωκες; ὀβολῶ, ἂν ἓπω τύχῃ· ἂν ἓν τις ψεϊέμενο τ ὀβολὸν, λάβῃ θεόδωκας, σὺ δὲ μὴ ψεϊέμενο μὴ λάβῃς, μὴ οἷϛ ἔλαθον ἔχειν ἓ λαβόντος· ὡς γὸ ἐκεῖνος ἔχει θεόδωκας, ἕπω σὺ τ ὀβολὸν, ὃν ἓκ ἔδωκας. τ αὐτὸν

δὴ πρόπον καὶ ταῦθα· ὁ προσεκλήθης ἐφ' ἑστάσιν πνθ; ὁ γὰρ ἔδωκας τῷ καλῶντι πόσα πωλεῖ τὸ δεῖπνον· ἐπάνω δ' αὐτὸ πωλεῖ, θεραπείας πωλεῖ. δὸς οὖν τὸ ἀφφέρον, εἰ σοι λυσιτελεῖ τὸ πωλούμενον· εἰ δὲ κἀκεῖνα θέλεις μὴ προῖεσθαι, ὁ ταῦτα λαμβάνειν, ἄπληστος εἶ, ὁ ἀβέλτερθ. οὐδὲν οὖν ἔχεις ἀντὶ σοῦ δείπνου; ἔχεις μὰ οὖν· τὸ μὴ ἐπαινέσαι τοῦτον, ὃν οὐκ ἤθελες, τὸ μὴ ἀναχέσθαι αὐτῷ ὅτι τ εἰσόδου.

CAP. XXXII.

SI tibi prælatus lecto potiore recumbit
Convivarum aliquis; ſiquem Rex fortè vocavit
Ad cænam, Te neglecto; ſi ſæpè ſalutat,
Conſiliis ſocium adjungit, jubet eſſe ſuorum
In numero; At verò Tu protinus, Hæc Bona ſi ſint,
Gratulor, exclames, bone Vir; ſi ſint Mala, nè tu
Demitte auriculas, mala quòd tibi præripit alter.
Illa quidem haud Tua ſunt; ſed quâ tamen illa parari
Lege queant, nôſti; Verùm niſi conditionem hanc
Præſtiteris, non illa tibi contingere poſſunt.
Nimirum tu Patroni non oſtia pulſas,

Non

Non illum laudas, lateri ejus non comes hæres;
Hæc faciunt Alii; ſed eoſdem ferre labores
Si dubitas, eadem cur præmia poſcis iniquus?
Nempe haud æquus eris, quin inſatiabilis uſque
Audieris meritò, ſi tanta capeſſere ſperes,
Nec pretium numeres: Age, nè te jam morer, audi,
Quò rem deducam; Quin tu, muliercula, quanti
Vendis Lactucas? Obolo. Venit alter, & illi
Dat pretium, tollitque herbas: Ergo miſerum me
Eſſe putas, hunc fælicem? cur? Nempe reportat
Hic Olus. Intereà mihi plaudo, Obolumque reporto.
Non te Rex hodiè vocat ad convivia; num Tu
Solviſti pretium? quin ſolvas ocyùs, in rem
Si tibi ſit; ſi non ſolvis, cur, peſſime, muſſas?
Nimirum Rex illa æquè venalia ponit,
Ac Caupo; Obſequio quid diſtat, an Ære parâris?
Nè Cænam ſperes, niſi ſit data Symbola. Verùm
Nil habeo infælix Cænæ vice. Falleris, inquam;

Non Regis faſtum toleras, non oſtia pulſas,

Non vacuam tumidis veſicam laudibus inflas.

ΚΕΦ. λγ'.

Το βούλημα τῆ φύσεως καταμαθεῖν ἐστιν ἐξ ὧν ὑ ἀμφισβητοῦμεν πρὸς ἀλλήλους. οἷον, ὅταν τῷ γείτονος παιδίον κατεάξῃ τὸ ποτήριον, ἢ ἄλλο τι, πρόχειρόν ἐστιν εὐθὺς λέγειν, ὅτι τῶν γινομένων ἐστίν. ἴσθι οὖν, ὅτι, ὅταν σὺ τὸ σὸν κατεαγῇ, τοιοῦτον εἶναί σε δεῖ, οἱονεὶ ὅταν σὺ τὸ τοῦ ἄλλου καταγῇ. οὕτω μέλαπτε καὶ ἐπὶ τὰ μείζονα. τέκνον ἄλλου τέθνηκεν, ἢ γυνή; οὐδείς ἐστιν ὃς οὐκ ἂν εἴποι, ὅτι ἀνθρώπινον. ἀλλ' ὅταν τὸ αὐτοῦ τινος ἀποθάνῃ, εὐθύς, οἴμοι, τάλας ἐγώ, βοᾷ. ἐχρῆν δὲ μεμνῆσθαι, τί πάσχομεν, περὶ ἄλλων αὐτὸ ἀκούσαντες.

CAP. XXXIII.

INtegra quid Natura velit, cognoſcere ſi vis,

Diſpice, gens humana quid uno dictitet ore;

Hæc rationis Vox, hæc neſcia fallere norma.

Utpote, Vicini cùm quis Vas fictile frangat

Servulus, ille inſtat dum flagro urgetque trementem

Inſultans,

Insultans, quid ni Tu frendenti & minitanti
Exclames, Compesce iram, Sæpè omnibus illud
Accidit, Hoc vivet figulus pacto atque valebit:
Quid ni hæc edicas sapiens? At, si Tua tandem
Fracta solo cadit olla, I, vir bone, porrige dextram;
Ut tibi vena salit? Sed, nè hæc jocularia tanquam
Ridens percurram, quæramus seria; Amici
Filiolus moritur si funere raptus acerbo,
Aut Uxor fæcunda & amabilis, Ille dolere
Insolabiliter; sed Tu, Quid, amice, dolori
Nequicquam indulges? Calcanda mihi & tibi lethi
Est via; Nos etiam (non est mora longa) sequemur:
Hæc rectè. Uxor adempta Tibi est, aut Filius? Eheu,
Me miserum, clamas: At verò respice, quo tu
Damna Aliena animo tuleris, quo pectore, & ore,
Et Tua fer sanus simili ratione modoque.

ΚΕΦ. λδ'.

Ωσπερ σκοπὸς οὐδεὶς τὸ ἀποτυχεῖν ἢ πέφυκεν, οὕτως οὐδὲ κακῶν φύσις ἐν κόσμῳ γέγονε. εἰ μή τὸ σῶμά σε ἐπέτρεπέ τις τῷ ἀπαντήσαντι, ἠγανάκτεις ἄν· ὅπ δὲ σὺ τὴν γνώμην τὴν σεαυτοῦ ὑπὸ τοῦ τυχόντος, ἵνα, ἐὰν λοιδορήσηταί σοι, ταραχθῇ ἐκείνη, καὶ συγχυθῇ, οὐκ αἰσχύνῃ; τούτου ἕνεκα ἐφ' ἑκάστου ἔργου σκόπει τὰ ἀκόλουθα καὶ τὰ ἀκόλουθα αὐτῷ, καὶ εἴτε ἔρχου ἐπ' αὐτό· εἰ δὲ μή, τὸν μὲ προφάσει προθύμως ἥξεις, μηδὲν τῶν ἐξῆς ἀποθυμιμόνου· ὕστερον δέ, ἀναφανέντων πολλῶν ἀηδῶν, ἀηδιάσεις.

CAP. XXXIV.

VIX (ut opinor) erit quis tàm jaculator ineptus,
Consultò erret ut à metâ, & collimet in auras;
Nedum quid simile huic faciat Deus, & bona Mater
Natura; alma Malum nedum Natura creârit.
In medio sin quadrivio te fixerit olim
Quis nudum, ut possit plebecula fustibus atque
Cædere te flagris, nonne indigneris, amice?

Et

Et meritò: Verùm dic, ô bone, quî minùs ipſum
Te lædis, ſi, cùm vulgus convitia jactet,
Angeris, atque animum ignavè demittis inermem?
Nè verò tantum concede Quiritibus in te
Imperium, nec tam lepido plebs improba regno
Gaudeat: At, quodcunque agites, bis terque voluta,
Quid præeat, quid deinde ſequatur, & omnia cautus
Pende etiam atque etiam; hoc niſi fit, præclara minatus
Jactanter te operi accinges, at mox timidus ceu
Terga dabis miles, Thraſo demùm è Cæſare fies.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. λε'.

Θέλεις ὀλύμπια νικῆσαι; κἀγὼ νὴ τοὺς θεούς· κομψὸν γάρ ἐστιν· ἀλλὰ σκόπει καὶ τὰ καθηγούμενα, καὶ τὰ ἀκόλουθα· καὶ οὕτως ἅπτου τοῦ ἔργου. δεῖ σ' εὐτακτεῖν, ἀναγκοτροφεῖν, ἀπέχεσθαι πεμμάτων, γυμνάζεσθαι ὡρισμένοις ἀνάγκαις, ὅταν ὥρα τεταγμένη, ἐν καύματι, ἐν ψύχει, μὴ ψυχρὸν πίνειν, μὴ οἶνον, ὡς ἔτυχεν· ἁπλῶς, ὡς ἰατρῷ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτῃ· εἶτα εἰς τὴν ἀγῶνα παρέρχεσθαι· ἔστι δὲ ὅτε χεῖρα βλαβεῖν, σφυρὸν τρέψαι, πολλοὺ ἀφιὼ καταπεῖν· ἔσθ' ὅτε καὶ μαστιγωθῆναι· καὶ μετὰ ταῦτα πάντα νικηθῆναι. ταῦτα ἐπισκεψάμενος, ἐὰν ἔτι θέλῃς, ἔρχου ἐπὶ τὸ ἀθλεῖν. εἰ δὲ μή, ὡς τὰ παιδία ἀναγραφήσῃ, ὃ νῦν μὲν παλαιστὴς παίζει, νῦν δὲ αὐλητὴς, νῦν δὲ μονομάχος, εἶτα σαλπίζει, εἶτα τραγῳδεῖ· οὕτω καὶ σύ· νῦν μὲν ἀθλητὴς, νῦν δὲ μονομάχος, εἶτα ῥήτωρ, εἶτα φιλόσοφος· ὅλῃ δὲ τῇ ψυχῇ οὐδέν· ἀλλ' ὡς πίθηκος πᾶσαν θέαν, ἐὰν ἴδῃς, μιμῇ, καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλου σοι ἀρέσκει. καὶ οὐδὲ μετὰ σκέψεως ἦλθες ἐπὶ τοῦτο, οὐδὲ περιοδεύσας· ἀλλ' εἰκῇ καὶ κατ' ὀλιγωρίαν. οὕτω θεασάμενοί τινες φιλόσοφον, καὶ ἀκούσαντες οὕτω τινὸς λέγοντος, ὡς εὖ Σωκράτης λέγει! καὶ πῶς οὕτω δύναται εἰπεῖν ὡς ἐκεῖνος; θέλουσι καὶ αὐτοὶ φιλοσοφεῖν.

CAP.

CAP. XXXV.

MAgna coronari vis numquid Olympia? quis non?
Herculè res bella eſt: quin tu priùs ipſe voluta
Tecum, ſi ſapias, quid pòſt, quid & antè, ferendum.
Imprimis non more tuo tibi vivere fas eſt,
Non tibi conſuetis dapibus tergere palatum
Athletæ licet, inviſam ſed rodere cœnam
Cogeris ingratis, nec non durum uſque laborem
Ad domini arbitrium certis renovare diebus,
Algere, inque vicem pariter ſudare paratus.
Nec ſedare ſitim gelidâ, laticémve Lyæi
Sumere fas, tibi cùm libitum eſt, ſed cùm libet illi,
Qui te curârit, Medici pro more, Magiſtro.
Mox adeò in pugnam deſcendis; péſve manúſve
Luxatur tibi fortè cadenti, pulvere fauces
Turpantur, denſamque abſorbes pronus arenam:
At tandem flagris cæſus, multóque peruſtus
Verbere ſperatam perdis poſt omnia palmam.

Quin age, certantûm quæ sint incommoda, lustres,
Et, si tantus amor pugnæ, si tanta cupido,
I pugil, atque unctæ fortis te accinge palæstræ.
Sin temerè aggrederis, susceptas, ô bone, partes
Depones citò, ludentum ritu puerorum
Mobilis; Hi fiunt Athletæ, deinde Tragœdi,
Et Gladiatores, Citharœdi, vel brevis horæ
Articulo: sic Tu ventosus nunc Sapiens, nunc
Aut Pugil, aut Gladiator eris; Sic Simius olim
Factitat hoc, illud, simul omnia tentat, ineptè
Sedulus, infectam repetitque & linquit opellam.
Sic, seu Pythagoram laudet quis, sive Platonem,
Vulgus hiat, pluteum & libros tum comparat; eia,
Et Nos mox inter Sapientes fama reponet.

KEΦ.

ΚΕΦ. λϛ'.

Ἄνθρωπε, σεαυτὸν ἐπίσκεψαι, ὁποῖόν ἐστι τὸ πρᾶγμα· εἶτα καὶ τὴν σεαυτοῦ φύσιν κατάμαθε, εἰ δύνασαι βαστάσαι. πένταθλος ἐὰν βάλλῃ ἢ παλαιστής; ἴδε σαυτοῦ τοὺς βραχίονας, τοὺς μηρούς, τὴν ὀσφῦν κατάμαθε· ἄλλο γὰρ πρὸς ἄλλο πέφυκε. δοκεῖς, ὅτι ταῦτα ποιῶν, ὡσαύτως δύνασαι ἐσθίειν, ὡσαύτως πίνειν, ὁμοίως δυσαρεστεῖν; ἀγρυπνῆσαι δεῖ, πονῆσαι, ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀπελθεῖν, ὑπὸ παιδαρίου καταφρονηθῆναι, ἐν παντὶ ἥττον ἔχειν, ἐν τιμῇ, ἐν ἀρχῇ, ἐν δίκῃ, ἐν πράγματί παντί. ταῦτα ἐπίσκεψαι, εἰ θέλεις ἀντικαταλλάξασθαι τούτων ἀπάθειαν, ἐλευθερίαν, ἀταραξίαν· εἰ δὲ μή, πρόσεχε, μὴ ὡς τὰ παιδία, νῦν φιλόσοφος, ὕστερον δὲ τελώνης, εἶτα ῥήτωρ, εἶτα ἐπίτροπος Καίσαρος γένῃ. ταῦτα γὰρ συμφωνεῖ. ἕνα σε δεῖ ἄνθρωπον, ἢ ἀγαθόν, ἢ κακόν εἶναι· ἢ τὸ ἡγεμονικόν σε δεῖ ἐργάζεσθαι τὸ σαυτοῦ, ἢ τὰ ἐκτός· ἢ πρὸς τὰ ἔσω φιλοτεχνεῖν, ἢ τὰ ἔξω· τυτέστιν, ἢ φιλοσόφου τάξιν ἐπέχειν, ἢ ἰδιώτου.

CAP. XXXVI.

QUicquam opus ordiris? Quæ sit res, quantaque, tecum
Volve, adeóque tuis fuerit num viribus æqua.

An Pila te juvat, aut Discus? num laude Palæstræ

Inclareſcere vis, Jaculo famámve mereri?
Concute te; validíſne ſatis compagibus apta
Hærent membra tibi? femora, & crus, brachia, lumbi
Quid valeant, quæras, & ſedulus omnia luſtres;
Quippe alios alias Natura inſtruxit ad artes.
In votis Sapere eſt: Rogo deinde, Famemque Sitimque
An perferre potes, ventrique indicere bellum?
Tum noctes vigilare etiam, tolerare labores
Perpetuos, charæque arceri à conjugis ulnis,
Atque etiam præbere tuis ludibria ſervis?
Vivere divitiarum expers, exſors & honorum,
Inque foro, quamcunque intentes, perdere litem?
Ut tibi res ea viſa? placétne hæc conditio & lex?
An tanti libertatem, gratamque quietem,
Erectumque animum, pectuſque angore ſolutum
Vis emere? I cæptes iter, atque hoc omine pergas.
At nè te demùm retrahas, aliudque capeſſas,
Inde aliud, variuſque breves muteris in horas,

Ludens

Ludens ut Puer; is Sapiens erit, inde Coactor,
Rhetor item; Procurator mox Cæsaris exit.
Ista sibi disconveniunt, diversaque longè
Dissiliunt, nullóque valent coalescere pacto:
Unus homo esto, bonúsve, malúsve; eia, elige; utrum vis?
Inter utrumque locus non est: quin exere vires
Aut hìc, aut illìc; omnemque impende laborem
Aut Animo, aut Opibus; res Externæ tibi cordi
Sint, aut Internæ; quicquid demùm egeris, illud
Gnavus age; aut prorsus Sapere aude, aut Desipe prorsus.

ΚΕΦ. λζ'.

Τὰ καθήκοντα ὡς ὁπόταν τοῖς θέσεσι παραμετρεῖται. πατὴρ ὅδε; ἐπιμελητέον, πρακτέον ἀπάντων, ἀνεκτέον λοιδορουμένου, πάσχοντος. ἀλλὰ πατὴρ κακός ἐστι. μή τι οὖν πρὸς ἀγαθὸν πατέρα φύσει ἡκειώθης; οὐκ· ἀλλὰ πρὸς πατέρα. ὁ ἀδελφὸς ἀδικεῖ; τήρει τοιγαροῦν τὸ πρέπον τὸ σεαυτοῦ πρὸς αὐτόν, μηδὲ σκόπει τί ἐκεῖνος ποιεῖ, ἀλλὰ τί σοι ποιήσαντι κατὰ φύσιν ἡ σὴ ἕξει προαίρεσις.

ρεσις. σὲ γὰρ ἄλλος ὠφελήσει, ἂν μὴ σὺ θέλῃς· τότε δὲ ἔσῃ βεβλαμμένος, ὅταν ἐκπολάζῃς βλαπτεσθαι. ὅτως οὖν ἀπὸ τοῦ γείτονος, ἀπὸ τοῦ πολίτου, ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ, τὸ καθῆκον εὑρήσεις, ἐὰν τὰς σχέσεις ἐφίζῃς θεωρεῖν.

CAP. XXXVII.

QUO sit amore Parens, quo Frater amandus, Amici,
Patria, Cognati, si tandem scire laboras;
Contemplare, gradu quo sit tibi quisque propinquus,
Quo junctus fuerit vinculo, quo deinde loco stet:
Hinc varia humanæ nascuntur munera vitæ.
Anne domi Pater est? Tu sis tutela senectæ, &
Cede seni patiens & commodus. At latus urit
Fuste meum, vellitque aures cerebrosus, & acri
Bile tumens vappam forsan vocat & nebulonem;
Difficili & querulo cedendum? Imò hercule; quid ni?
Collige sic, Non cuique Bonum natura patrem dat,
Sed Patrem. An probris urget te Frater iniquis?
Innectítne tibi fraudem? Delicta libenter
Condones stolido, & socialiter huic veniam des

Mitis

Mitis & urbanus. Vir at eſt Malus. Eſto ; quid ad rem ?
Tu cave ſis ſimilis ; quin fidus munia præſtes
Tu tua, nec cures porrò, quid fecerit Alter.
At me Læſit, ais. Vigilans Tibi Somnia fingis ;
Nam neque te Læſit, Potuit neque lædere, clamo :
Invito damnum non eſt inferre ; Nocebit
Nemo tibi, niſi Tute velis ; quin verte furorem
In Temet ; Tua fraus omnis ; tum denique damno
Multaris, Tibi cùm multarier Ipſe Videris.
His igitur ſi te formeſque regaſque elementis,
Si, quæ quiſque locus poſcat ſibi munia, nôris ;
Inde bonus Civis fies, & dulcis Amicus,
Vicini implebis ſic officium, atque Ducis, ſic
Reddes perſonæ benè convenientia cuique.

ΚΕΦ. λη'.

ΤΗΣ περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβείας ἴσθι ὅτι τὸ κυριώτατον ἐκεῖνό ἐστιν, ὀρθὰς ὑπολήψεις περὶ αὐτῶν ἔχειν, ὡς ὄντων, καὶ διοικούντων τὰ ὅλα καλῶς καὶ δικαίως· καὶ σαυτὸν εἰς τοῦτο καταπεπαίχθαι, ὅ πείθεσθαι αὐτοῖς, καὶ εἴκειν ἐν πᾶσι τοῖς γινομένοις, καὶ ἀκολουθεῖν ἑκόντα, ὡς ὑπὸ τῆς ἀρίστης γνώμης ὑπεπτελυμένοις. ὅταν γὰρ ὅτε μέμψῃ ποτὲ τοῖς θεοῖς, ὅτε ἐγκαλέσῃς ὡς ἀμελοῦσί σου. ἄλλως τε τοῦτο οὐκ οἷόν τε γίνεσθαι, ἐὰν μὴ ἀποστῇς τοῦ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, καὶ σὺ τοῖς ἐφ' ἡμῖν μόνοις θῇς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. ὡς, ἂν γάρ τι ὑπολάβῃς ἀγαθὸν ἢ κακόν, πᾶσα ἀνάγκη, ὅταν ἀποτυγχάνῃς ὧν θέλῃς, καὶ περιπίπτῃς οἷς μὴ θέλῃς, μέμφεσθαί σε καὶ μισεῖν τοὺς αἰτίους. πέφυκε γὰρ πρὸς τοῦτο πᾶν ζῷον, τὰ μὲν βλαβερὰ φαινόμενα, καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν, φεύγειν καὶ ἐκτρέπεσθαι· τὰ δὲ ὠφέλιμα, καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν, μετιέναι καὶ τεθαυμακέναι. ἀμήχανον ἦν, βλάπτεσθαί τινα οἰόμενον, χαίρειν τῷ δοκοῦντι βλάπτειν· ὅθεν καὶ τὸ τῇ βλάβῃ χαίρειν ἀδιάλυτον. ὅθεν καὶ πατὴρ ὑπὸ υἱοῦ λοιδορεῖται, ὅταν τῶν δοκούντων ἀγαθῶν εἶναι τῷ παιδὶ μὴ μεταδιδῷ. καὶ Πολυνείκει καὶ Ἐτεοκλεῖ τοῦτο πολεμίους ἀλλήλοις ἐποίησε, τὸ ἀγαθὸν οἴεσθαι τὴν τυραννίδα. διὰ τοῦτο ὁ γεωργὸς λοιδορεῖ τοὺς θεούς, διὰ τοῦτο ὁ ναύτης, διὰ τοῦτο ὁ ἔμπορος,

ἔμπορ☉, ἀφ' τῦτο ⓐ τὰς γυναῖκας ϗ τὰ τέκνα ἀπολλύτες. ὅπου γὰρ τὸ συμφέρον, ἐκεῖ ϗ τὸ εὐσεβές. ὥστε ὅστις ἐπιμελεῖται ϑεῶν ὀρέγεσθαι ὡς δεῖ, ϗ ϑ' ἁπλῶς εἶναι, ὃ τῷ ἀνδρὶ ϗ τῇ εὐσεβείας ἐπιμελεῖται. ταῦτ' δεῖν δὲ, ϗ φύειν, ϗ ἀπάρχεσθαι κτλ. τὰ πάτρια, ἐκφύοις προσήκει, καθαρῶς, ϗ μὴ ἐπισεσυρμένως, μηδὲ ἀμελῶς, μηδὲ γλίσχρως, μηδὲ ὑπὲρ δύναμιν.

CAP. XXXVIII.

EST tibi Relligionis amor? Cultórne Deorum
Sincerus fies? Menti hoc, ſuper omnia, fixum
Inſideat, ſtabili peragunt quòd numine cunctas
Res ſuperi, atque æquâ mortales lege gubernant.
Fata igitur quocunque trahant te, lætus ovanſque
I propera, jam ſponte ſequax; En, te vocat author
Jupiter; en, ducit Ratio & Sapientia Divûm.
Parce adeò incuſare Deos, neque funde querelas,
Tanquam cura Tui Superos non ulla teneret.
Hoc tamen ut perſtes animo, tibi protinùs illud
Tolle memor dictum, A Tete omnia tum Bona oriri,
Tum Mala. Sin aliunde petas rem credulus ullam;

Mox ubi fluxa cadet tibi Spes, vanique Dolores
Torquebunt animum, tunc falso crimine Divos
Incipies premere, atque odium exercere nefandum.
Nec mirum hoc adeò est; quippe illud cuiq; animantûm
Insevit Natura parens, ut, quicquid obest, id
Irati fugiant, & ament, quod profore credunt.
Qui se cunque igitur lædi putat, ille profectò
Non poterit gaudere malis, causíssve malorum.
Fervidus hinc Patri Juvenis convitia fundit,
Et fremit indignans, plenâ quòd promere cistâ
Æra senex renuit, suavem præstantia vitam.
Necnon Thebanos fratres discordia vexat
Effera, dum solos fælices ducit uterque,
Purpura quos decorat, sceptrique insigne superbi.
Quinetiam Nautæ pariter, pariterque Coloni,
His quia sternit hyems segetes, navem obruit illis,
Oderunt Divos, atque altâ voce lacessunt.
Factitat hoc passim Plebs cætera, seu Pueris, seu

Con-

Conjugibus fuerint orbati : Id ſcilicet unum
Quiſque colit, ſibi quod prodeſt. Quò pertinet, inquis,
Sermo hic ? Nempe illuc tandem ; Vis numina cultu
Sincero dignari, animo & venerarier æquo ?
Externi nequid timeas, ponaſque ſolutis
Fræna cupidinibus, certóque has limite claudas.
Nec minùs intereà patrio bona numina ritu
Sedulus uſque cole, & Superis ſolennia dona
Caſtâ redde manu : Sive aras imbuat agnus,
Seu forſan taurus ; ſeu dulcia munera Bacchi
Miſta favis libes ; ſine ſordibus omnia lætus
Præſta ; & nota tuæ tibi ſit menſura crumenæ ;
Nec parcus nimiùm, nimiùm neque prodigus eſto.

ΚΕΦ. λθ'.

ΟΤΑΝ μαντικῆ τῳ ϱγσήις, μέμνησο, ὅτι τί μὲ ἀποβήσεται οὐκ οἶδας· ἀλλὰ ἦκεις ὡς ἀπό ϱ μάντεος αὐτὸ πευσόμενος. ὁποῖον δέ τι ὄϱνις, ἐλήλυθας εἰδώς, εἴπϱ εἶ φιλόσοφος. εἰ γὰϱ ἔστι τι τῶν οὐκ

ἐφ' ἡμῖν, πᾶσα ἀνάγκη μήτε ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι, μήτε κακόν. μὴ φέρε οὖν τῷ θεῷ τὴν μάντιν ἄρεξιν, ἢ ἔκκλισιν, μηδὲ τρέμων αὐτῇ θύσῃ, ἀλλὰ διεγνωκὼς, ὅτι πᾶν τὸ ἀποβησόμενον, ἀδιάφορον, καὶ οὐδέν πρὸς σε, ὁποῖον δ' ἂν ᾖ. (ἔσῃ γὰρ αὐτῇ χρήσασθαι καλῶς, καὶ τοῦτο οὐδεὶς κωλύσει.) θαρρῶν οὖν, ὡς ὅτι συμβούλοις ἔρχῃ τοὺς θεούς. καὶ λοιπὸν, ὅταν τί σοι συμβουλεύσῃ, μέμνησο, τίνας συμβούλους παρέλαβες, καὶ τίνων παρακούσῃ ἀπειθήσας. ἔρχῃ δὲ ὅτι τὸ μαντεύεσθαι, καθάπερ ἔξεστι Σωκράτης, ἐφ' ὧν ἡ πᾶσα σκέψις τοῦ ἀναφορὰν εἰς τὸ ἔκβασιν ἔχει· καὶ ὅτε οὐ λόγου, ὅτε οὐ τέχνης τινὸς ἄλλης ἀφορμὴ δίδονται πρὸς τὸ σωτηρίαν τὸ προκείμενον. ὥστε, ὅταν δεῖ συγκινδυνεῦσαι φίλῳ, ἢ πατρίδι, μὴ μαντεύεσθαι, εἰ συγκινδυνευτέον. καὶ γὰρ ἂν προστίπτῃ σοι ὁ μάντις, φανῇ γεγονέναι τὰ ἱερὰ, δῆλον ὅτι ὁ θάνατος σημαίνει, ἢ πήρωσις μέρους τοῦ σώματος, ἢ φυγή. ἀλλ' ἔνι λόγος, καὶ σὺ τούτοις παίζεται, τῷ φίλῳ καὶ πατρίδι συγκινδυνεύειν. τοιγαροῦν τῷ μείζονι μάντει πρόσεχε τῷ Πυθίῳ, ὃς ἐξέβαλε τοῦ ναοῦ τὸν βοηθήσαντα ἀναμαρτήτῳ τῷ φίλῳ.

CAP.

CAP. XXXIX.

AD Vatem forſan, vel ſancta Oracula Divûm
Si conſultor eas, neſcis tu nempe negotî
Quis demùm eventus fuerit; tamen intereà ſcis,
(Si rectè ſapias) qualis, cujuſque coloris
Res ſit, téne Penes fuerit Supráve locata.
Si non te Penes eſt, mitte omnem pectore curam;
Non erit iſta Bonis res annumeranda, Maliſve.
Re ſuper hâc jam pelle metum, pelle æquus amorem,
Nec tende ad ſacram trepidans & pallidus aram.
Quis metus eſt? inquam: cùm lanx tibi pendeat uſque
Æqua bonumque malumque inter; cùm, utcunque cadat [ſors,
Te curante, queat vitæ ſervire beatæ,
Nec quiſquam valeat tua commoda tanta morari.
Audacter venias tandem ad delubra, velut ſi
Conſilium à fidis peteres incertus amicis.
Sin Superi reſponſa dabunt, monitoribus illis
Utere fidenter, neque deſpice fata Deorum.

Quid

Quid demùm Ille Anyti reus egit? Siquid ei olim
In vitâ occurrit dubium, atque à luce remotum,
Naturâ duce quod nequiit, necdum arte magiſtrâ
Eruere è tenebris, & apertas fundere in auras;
Oravit Divos, ut clarum attollere lumen,
Et caligantem vellent diſpellere nubem.
Defenſore caret ſin Patria, ſeu quis Amicus,
Vatibus haud opus eſt ullis, jam cedat aruſpex,
Ipſe Animus recti dum conſtat idoneus author.
Sed prohibet Vates, atque exta infauſta juvencæ
Ultrò aperit, Mortemque mihi, Exiliúmve minatur,
Et propriâ ſecurum in pelle quieſcere ſuadet.
Quid tibi Mens? Annon Patriæ auxiliarier æquum eſt?
Non pro Ariſque Fociſque adeunda pericula cenſes?
Siſte parum, &, Pythius quid quondam fecerit, audi.
Neſcio quis ſacram huic fortè improbus intrat in ædem,
Qui periturum olim ſub cultro liquit amicum;
Continuò exardet Deus, & fugat inde trementem

Uſque

Uſque premens; dextrà colaphis caput atque ſiniſtrà
Contundit, nebulonem animo indignatus inertem.

ΚΕΦ. μ΄.

ΤΑξον πνὰ ἤδη χαρακτῆρα σαυτῷ, καὶ τύπον, ὃν φυλάξῃς ὅτε τε σεαυτῷ ὢν, καὶ ἀνθρώποις ἐντυγχάνων.

CAP. XL.

QUO demùm formanda modo ſit vita, revolve
Sedulus, atque tibi perſonam delige certam,
Quam ſervare velis conſtanter, & uſque tueri,
Seu verſere foris, proprio lare ſive quieſcas.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. μα'.

ΚΑΙ σιωπὴ τὸ πολὺ ἔσω, ἢ λαλείσθω τὰ ἀναγκαῖα, καὶ δι' ὀλίγων. σπανίως δέ ποτε, χωρῶ παρακολουθοῦντος, ὅτι τὸ λέγειν τι ἥξομεν· ἀλλὰ πρὸς ὁδενὸς τῶν τυχόντων· μὴ πρὸς μονομάχων, μηδὲ ἱπποδρομιῶν, μὴ πρὸς ἀθλητῶν, μὴ πρὸς βρωμάτων, ἢ πομάτων, τὰ ἐκάστοτε λεγομένων· μάλιστα δὲ, μὴ πρὸς ἀνθρώπων, ψέγοντες, ἢ ἐπαινοῦντες, ἢ συγκρίνοντες.

CAP. XLI.

IMprimis ſacri fuerit tibi cura ſilentî
Maxima; nec profer, niſi quæ proferre neceſſe eſt;
Atque ea perpaucis: rarò autem, & tempore dextro,
Protrahe ſermonem, & plenæ da vela loquelæ.
Tum quoque de ludis verbum Circenſibus unum
Nè facias, pugilúmve levis certamina narres.
Sed neque de potúque cibiſque age; (Nempe Popellum
Hæ curæ exercent;) Hominum ſuper omnia vitas
Et vitia exagitare vetabo, & ſplendida ineptum
Facta efferre; nec inter ſe committe viciſſim
In trutinâ cives, Minor Hic Illo, Alter Utroque.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. μβ'.

Ἂν μὲν οὖν οἷός τε ἦς, μέταγε τοῖς σοῖς λόγοις τοὺς τῶν συνόντων· ὅπῃ τὸ πρεπῶδες· εἰ δὲ οὔ, ἀλλοφύλοις ἀπολειφθεὶς τύχοις, σιώπα.

CAP. XLII.

O Factum benè! Nugantes ſiquando ſodales
Allicis in frugem præclaro callidus aſtu,
Leniter & flectens poſt te trahis uſque ſequaces,
Donec eò poteris ſermonis ducere curſum,
Unde ſeges valeat Virtuti uberrima naſci.
Sin grex circumſtet Populi, pecus atque profanum,
Artibus his nuſquam locus eſt; Cede ergò pudenter,
Et ſine ſermonis lutulentum currere rivum.

ΚΕΦ. μγ'. μδ'.

ΤΕλως μὴ πολὺς ἔστω, μηδ' ὅτι πολλοῖς, μηδὲ ἀνειμθρ@.

μδ'. Ορκον παραίτησαι, εἰ μὲ οἷόν τε, εἰς ἅπαν· εἰ δὲ μὴ, ὡς ἔ ἐνόντων.

CAP. XLIII. XLIV.

INtempestivis etiam indulgere cachinnis,

Pulmonemque agitare joco, & diducere rictum

XLIV. Te veto. Nec crebro libeat te obstringere jure-

Jurando, & testes nugarum arcessere Divos.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. μέ.

Ἐπάσῃς τὰς ἔξω καὶ ἰδιωτικὰς ἀμαχρόν. ἐὰν δέ ποτε γένῃ χαμεύς, σὺ πεπάθω σοι ἡ πρόσοχή, μή ποτε ἄρα ἐπορρόῃς εἰς ἰδιωτισμόν. ἴσθι γάρ, ὅτι, ἐὰν ὁ ἑταῖρος ἢ μεμολυσμένος καὶ τὸ σωματεῖόν σου αὐτῷ μολύνεσθαι ἀνάγκη, κἂν αὐτὸς ὢν τύχῃ καθαρός.

CAP. XLV.

INdocti vites etiam convivia vulgi;

Quòd si fortè tamen tuleris, si fortè pedem illuc,

O cave jam admonitus, vigili & circumspice curâ,

Nè labem tibi Plebs, ut Pix tractata, remittat.

ΚΕΦ. μϛ'.

Τα περὶ τὸ σῶμα μέχει τῆς χρείας ψυχῆς παραλαμβάνειν, ὕδ, τροφὰς, πόμα, ἀμπεχόνιω, οἰκίαν, οἰκετίαν. τὸ δὲ περὶς δόξαν, ἢ πυρφιὼ, ἅπαν περίχαφε.

CAP. XLVI.

QUÆ ſpectant Corpus, tenus hâc erit omnibus uti,
Commoda quà fuerint Menti; Menti omnia fidè
Ancillentur, ad hanc tendant ſimul omnia metam.
Hâc aptet prudens normâ tunicam tibi ſartor,
Hâc ſoleas ſutor lege; hæc menſura bibendi,
Hæc ſit edendi etiam; huc gnarus collimet acutùm
Et ferri faber, & ligni; hic modus ædibus, hic ſit
Porticibus; ſtatuat numerum hæc quoque regula ſervis.
Nil horum ad luxum referas, famámve; nec unum
Quantumvis curtum phaleris impende trientem.

ΚΕΦ. μζ'.

ΠΕΡΙ ἀφροδίσια εἰς δύναμιν πρὸ γάμου καθαρευτέον· ἀπομνύω δὲ, ὡς νόμιμόν ἐστι, μεταληπτέον. μὴ μήτοι ἐπαχθὴς γίνου τοῖς χρωμένοις, μηδὲ ἐλεγκτικός· μηδὲ πολλαχῶ τὸ, ὅτι αὐτὸς ἂν χρῇ, διαφέρει.

CAP. XLVII.

GAudia nec Veneris, nisi quæ tibi casta ministrat
Sanctus Hymen, nôris; Matronis, Virginibusque
Te saltem abstineas, solâque in Laïde pecces.
Nè tamen insectere alios, neque turpia censor
Facta notes, spurcísve intentes crimina mæchis,
Nec tete Hippolytum jactes, aut Bellerophontem.

ΚΕΦ. μή.

ΕΑΝ τίς σοι ἀπαγγείλῃ, ὅτι ὁ δεῖνά σε κακῶς λέγει, μὴ ἀπολογοῦ πρὸς τὰ λεχθέντα· ἀλλ' ἀποκρίνου, ὅτι, ἠγνόει γὰρ τὰ ἄλλα πρόσωπά μοι κακά, ἐπεὶ οὐκ ἂν ταῦτα μόνα ἔλεγεν.

CAP. XLVIII.

QUID de te blaterent alii, ſi narrat in aurem
Quis tibi ſedulus, & fidè maledicta recenſet,
Nè tu ſollicitus temet purgare labores,
Nec famæ aſperſam cures detergere labem;
At leviter ridens, Benè habet res, ſubjice; Fælix
Nonne Ego ſum, mea quòd lateant hos Cætera cæcos
Crimina? quippe aliàs non certè Hæc ſola notâſſent;
Omnia nudâſſent Vitia, in lucemque tuliſſent.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. μθ'.

ΕΙΣ τὰ θέατρα τὸ πολὺ παιδίαν οὐκ ἀναστρεφόμενον. εἰ δέ ποτε χρείας εἴη, μηδενὶ ἀπουδάζων φάνῃ, ἢ σεαυτῷ· τοιοῦτος, θέλε γίνεσθαι μόνα τὰ γινόμενα, ἢ νικᾷν μόνον τὸν νικῶντα· ὕτω γὰρ οὐκ ἐμποδισθήσῃ. βοῆς δὲ, καὶ ἔπαινόν τινι, ἢ ἐπιπολὺ ἐπικινεῖσθαι, παντελῶς ἀπέχου. καὶ μὴ τὸ ἀπαλλαγῆναι, μὴ πολλὰ περὶ τῶν γενομένων διαλέγου, ὅσα μὴ φέρει πρὸς τὴν ἐπανόρθωσιν· ἐμφαίνει γὰρ ὄχλον τοιοῦτον, ὅτι ἐθαύμασας τὴν θέαν.

CAP. XLIX.

QUod ſupereſt, ſpiſſi neque ludos ſæpè theatri
Quæras, nec vacuam teneant ſpectacula mentem:
At ſiquando adeò tulerit res, (nam neque cenſor
Durus ego fuero) ſiquando evenerit olim,
His quoque ut interſis, hoc tantùm poſtulo, ut unum
Te attentus ſpectes, in Te mens hæreat uno.
Iſto nempe velis fieri illìc omnia more,
Quo fiunt; illum Victorem incedere malis
Qui victor fuerit; (Non ullæ ſic tibi mentem

Impe-

Impedient curæ;) Sed nec risu fremitúque
Instes, aut miserum rumpas clamore theatrum.
Nec repetita ex integro spectacula promas
Ipse domi apponens sociis cuncta ordine ab ovo ad
Mala; Pugil melior quis sit, truculentior Ursus
Pugnet uter, potiórve Leo venabula frangat:
Nugas mitte leves; (neque enim sapientior hilo,
Cultior aut fuerit tibi mens;) linque ista popello
Gaudia, nec studio captus videaris inani.

ΚΕΦ. ν'.

ΕΙΣ ἀκροάσεις πινῶν μὴ ἔρχε, μηδὲ ῥᾳδίως πάρειθι· παρίων δὲ, τὸ σεμνὸν, καὶ εὐσταθὲς, καὶ ἅμα ἀνεπαχθὲς φύλαττε.

CAP. L.

ET recitatores cautè vitare Poëtas
Cura tibi fuerit: Saltem subsellia plausu
Nè frangas; nedum miseri famam attere Vatis.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. να'.

ΟΤΑΝ πνὶ μέλλεις συμβάλλειν, ϗ μάλιστα τ̃ ἐν ὑποψυχῇ δοκούντων, προβαλε σαυτῷ, τί ἂν ἐποίησεν ἐν τούτῳ Σωκράτης, ἢ Ζήνων· ϗ οὐκ ἀπορήσεις τοῦ λήσεσθαι προσκόπτων τῷ ἐμπεσόντι.

CAP. LI.

CUM quocunque Viro fueris venturus in unum,
(Præsertim si fama hominis, nomenque, decusque
Claruerit,) prudens multò tecum antè volutes,
Quid Zeno faceret, quid jam sapientia dia
Socratis, hoc positus si fortè loco esset utervis.
Tum perge intrepidus; nullus manet inde peric'li
Erroríve metus; sed enim, ductoribus illis,
Omnia perfectum expedies benè gnarus ad unguem.

ΚΕΦ. νβ'.

ΟΤΑΝ φοιτᾷς πρός τινα τῶν μέγα δυναμένων προσβαλλε, ὅτι οὐχ εὑρήσεις αὐτὸν ἔνδον, ὅτι ἀπεκλείσθη, ὅτι οὐκ ἀναχθήσονταί σοι αἱ θύραι, ὅτι οὐ ποιητέα σοι· κἂν σοὶ τούτοις ἐλθεῖν καθήκῃ, φέρε τὰ γινόμενα, καὶ μηδέποτε εἴπῃς αὐτὸς πρὸς σεαυτὸν, ὅτι οὐκ ἐῶ τοσοῦτον. ἰδιωτικὸν γὰρ, καὶ ἀλλοτρίοις πρὸς τὰ ἐκτός.

CAP. LII.

TUM quoque, cùm ſupplex venerandi ad limina [Regis
Tendis iter, prodeſt animo hos præſumere caſus:
Exiit Ille foràs dudum; aut intentus agit res
Fortè domi clauſus; quin hinc atque inde procaces
Cum fremitu inſtabunt Servi, adverſiſque abigent me
Imbellem obnixi foribus: Sin fortè beatus
Vix coràm advenio; quid Rex? Rex fronte ſedebit
Rugoſâ, naſóve inopem ſuſpendet adunco.
Ut ſe habeat res iſta, vides; Vis pergere? perge;
Atque omnes perfer conſtanti pectore caſus.

At

At nè te pòst incuſes, fruſtráque laborem
Suſceptum doleas, ſortémve queraris iniquam;
Id Populus faciat; Sapientem haud Talia tangunt.

ΚΕΦ. νγ'.

ΕΝ τοῖς ὁμιλίαις ἀπέχω τὸ πιὰ τῶν ἑαυτῦ ἔργων ἢ κινδύνων ὅπι πολὺ χ' ἀμέτρως μεμνῆσθαι. ὅ γὰρ ὡς σοὶ ἡδύ ὅτι τὸ τῶν σῶν κινδύνων μεμνῆσθαι, ὅτω χ' τοῖς ἄλλοις ἡδύ ὅτι τὸ τί σοι συμβεβηκότων ἀκούειν.

CAP. LIII.

SED neque res memorare tuas ex ordine geſtas,
Nec, quibus ereptus, terrâve mariſve, perić'lis,
Quid tuleris belli atque domi, narrare labora.
Dulce eſt præteritos, inquis, percurrere caſus.
Dulce quidem eſt iterare Tibi; Mî audire Moleſtum.

ΚΕΦ. νδ'.

Απέχω δὲ καὶ τὸ γέλωτα κινεῖν. ὀλιθρὸς γὰρ ὁ τόπος εἰς ἰδιωτισμόν, καὶ ἅμα ἱκανὸς τὴν αἰδῶ τοῦ σέ τὸ πλησίον ἀνιέναι.

CAP. LIV.

NEC captare velis inter convivia risum,
Auritumque fricare jocis salibusque popellum;
Hoc gravitasque fidesque perit pacto; exque Catone
Jam Davus ludo tantùm plebi fueris &
Delectamento, citharœdus utì atque choraules.

ΚΕΦ. νε'.

Επισφαλὲς δὲ, καὶ τὸ εἰς ἀκροατὰς προελθεῖν. ὅταν οὖν τι συμβῇ τοιοῦτον, ἂν μὲν εὐκαιρῇ, ὀπίπλησον τὸν προελθόντα· εἰ δὲ μὴ, τὸν γε ἐκπεσόντα, καὶ ἐρυθριάσαντα, καὶ σκυθρωπήσαντα, δῆλος ἴσθι δυσχεραίνων τῷ λόγῳ.

CAP.

CAP. LV.

NUmquis perfrictâ fronte, extinctóque pudore,
Scorta crepat, lenaſque meras, & olentia luſtra?
Acriter objurges hominem, tacitúmve pudenter
Te ſaltem teneas, dejecto & lumina vultu
Demittas; non hic coram Te talia poſthàc
Fundere, non ſpurcas audebit promere voces.

ΚΕΦ. νϛ'.

ΕΑΝ ἡδονῆς τινος φαντασίαν λάβῃς, καθάπερ ὀπὶ τ ἄλλων, φύλαττε σαυτὸν, μὴ συναρπασθῇς ὑπ' αὐτῆς· ἀλλ' ἀναδεξάσθω σε τὸ πρᾶγμα, ϗ ἀναβολιὼ τινα πρὸς σεαυτὸν λάβε· ἔπειτα μνήσθητι ἀμφοτέρων τ χρόνων, καθ' ὃν τε ἀπολαύσῃς τ ἡδονῆς, ϗ καθ' ὃν, ἀπολαύσας, ὕστερον μετανοήσῃς, ϗ αὐτὸς σεαυτὸν λοιδορήσῃ· ϗ τούτοις ἀντίθες, ὅπως ἀποφύγῃς χαρήσῃς, ϗ ἐπαινέσῃς αὐτὸς σεαυτόν. ἐὰν δέ σοι καιρὸς φανῇ ἅψασθαι τ ἔργου, πρόσεχε μὴ νικήσῃ σε τὸ πρόσκαιρες αὐτοῦ, ϗ ἡδύ, ϗ ἐπάγωγον· ἀλλ' ἀντίθει, πόσῳ ἄμεινον τὸ συνειδέναι σαυτῷ, ταῦτα τ νίκα νενικηκότι.

CAP.

CAP. LVI.

ECqua Voluptatis tibi grata arridet imago?
O nè te vinctum rapiat, teneriſque moretur
Illecebris; quin ſiſte parùm; diludia poſcas
Admonitus, totamque agites animo penitùs rem.
Quàm brevis hæc fuerit tibi, quàm fugitiva voluptas,
Pende etiam atque etiam, memor & ſis temporis ejus,
Cùm pòſt angeris miſer, occultóque flagello
Supplicium dabis Ipſe Tibi; tum pende viciſſim,
Quàm tibi jucundum fuerit, pariterque decorum,
Reſponſâſſe cupidinibus. Conceſſa voluptas
Viſa licèt fuerit tibi, vel tum ſuavia mentem
Blandimenta cave illaqueent; & ſubjice, quanto
Splendidius fuerit, quanto Jucundius, Ipſum
Vincere Te, lætoſque intùs celebrare triumphos.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. νζ'.

ΟΤΑΝ τι, ἀγαγνὺς ὅπ ποιητέον ἐϛὶ, ποιῇς, μηδέποτε φύγῃς ὀφθῆναι πεφάσιν αὐτὸ, κἂν ἀλλοῖόν τι οἱ πολλοὶ μέλλωσι περὶ αὐτῦ ὑπολαμβάνειν. εἰ μὲ γὰ ὀρθῶς ποιεῖς, αὐτὸ τὸ ἔργον φεῦγε· εἰ δὲ ὀρθῶς, τί φοβῇ τὸυς ἐπιπλήξοντας ἄκ ὀρθῶς;

CAP. LVII.

INdex an recti mens te monet? ecquid agendum
Fida docet? nè tu timidus vitare labores
Conſpectum vulgi, nec te in ſecreta recondas
Cenſuræ nimiùm metuens; quid enim? mala ſi res
Viſa ſit & turpis, Rem ipſam fuge ſanus, & unum
Te caſtus vereare pudenter: Sin tibi fas &
Æquum animus ſuadet, perge, i, bone, perge; popellum
Cur metuis, qui te præter fas damnat & æquum?

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. νη'.

Ὡς τὸ, ἡμέρα ἐστὶ, ἢ, νύξ ἐστι, πρὸς μὲ τὸ διεζευγμένον μεγάλιν ἔχει ἀξίαν, πρὸς δὲ τὸ συμπεπλεγμένον ἢ συνημμένον ἀπαξίαν· οὕτω ἢ τῶ προκειμένων τὸ μείζονα ἐλεῖν, πρὸς μὲ τὸ σῶμα μεγάλιν ἔχει ἀξίαν, πρὸς δὲ τὸ κοινὸν οὐ ἑστάσι, οἷ δεῖ, μὴ φυλάσσειν, ἀπαξίαν ἔχει. ὅταν οὖν συνεσθίῃς ἑτέρῳ, μέμνησο, ὃ μόνον τὸ πρὸς τὸ σῶμα ἀξίαν τῶ παρακειμένων ὁρᾶν, ἀλλὰ ἢ τὸν πρὸς τὸ ἑστάτορα, οἵαν δεῖ φυλάχθῆναι.

CAP. LVIII.

VEL Nox, vel Lux eſt; hoc verè dixeris; at ſi,
Eſt Nox atque Dies, dicas, periiſſe pudorem
Omnes clamabunt meritò pueri atque puellæ.
Sic poſitos raptare cibos, & faucibus unctis
Lectas deglutire dapes, aut condere mappâ
Stillantem, in loculos & clàm demittere, turdum,
Utile nempe Tibi eſt, at non adeò utile Nobis
Convivis miſeros tantùm rodentibus ungues.
Nè ſolùm cures, Tibi quid proſit; ſed & ipſum

Regem

Regem reſpicias; ad cænam is nempe vocavit
Nos pariter Tecum; ſuus Illi ſalvus honor ſtet.

ΚΕΦ. νθ'.

Ἂν ὑπὲρ δύναμιν ἀναλάβῃς τὶ πρόσωπον, ᾧ οὐ τούτῳ ἠχημόνησας, ᾧ, ὃ ἠδύνασο οὐκ-πληρῶσαι, παρέλιπες.

CAP. LIX.

SIquando indueris perſonam, quæ tibi longè
Exſuperat vires, aptéque hærere recuſat;
Nil agis, & magno fruſtrà molimine ſudas:
At, quas intereà poteras cum laude tueri,
Intactas linquis partes; ridendus utrinque.

ΚΕΦ. ξ'.

ΕΝ τῷ ὑποδήματι, καθάπερ προσέχῃς μὴ ὀπισθῆς ἥλῳ, ἢ στρέψῃς τὸ πόδα· οὕτω πρόσεχε, μὴ τὸ ἡγεμονικὸν βλάψῃς τὸ σεαυτοῦ· καὶ τοῦτ' ἂν ἐφ' ἑκάστου ἔργου παραφυλάσσωμεν, ἀσφαλέστερον ἀψόμεθα τοῦ ἔργου.

CAP. LX.

CUM quis iter pedibus faciat, curabit (opinor)
Nè Plantam impingat clavo, nè ſente ſecet Crus,
Nè Talum imprudens pravè diſtorqueat: huic To
In Vitâ ſimilem præſtes, multùmque caveto,
Nè lædas Animum ipſe Tuum. Sin hanc benè ſanus
Uſque tenes legem, vives & rectiùs idem, &
Tutiùs, immuníſque peric'li opus omne movebis.

ΚΕΦ. ξα'.

ΜΕτρον κτήσεως τὸ σῶμα ἑκάστῳ, ὡς ὁ ποὺς ὑποδήματος. ἂν μὲν οὖν ὑπὲρ τοῦτο ᾖς, φυλάξεις τὸ μέτρον· ἐὰν δὲ ὑπερβῇς, ὡς ἐπὶ χρυσοῦν λοιπὸν ἀνάγκη σε φέρεσθαι· καθάπερ καὶ ὑπὲρ τὸ ὑποδή-

ὑποδήματος, ἐὰν ὑπὲρ τὴ πόδα ὑπερβῇς, γίγνεται κατάχρυσον ὑπόδημα, εἶτα πορφυρᾶν, εἶτα κεντητόν· ᾧ γὰρ ἅπαξ ὑπὲρ τὸ μέτρον ὁρᾷ ἀδηφάγος ἐστίν.

CAP. LXI.

SIT mihi tantum æris, quantum frigúſque famémque
Defendat, tutámque queat præſtare ſalutem!
Jam ſatis; Hic Modus eſt Nummorum, ut Pes Solearum.
Hæc requies, votorum hic terminus eſto meorum.
Sin temerè ulteriùs contendam, heu, per ſpatium ingens
Mox ferar invitus, neque erit mihi ponere metam.
Calceus aptetur pedibus. Quin ô utinam auro
Splendeſcat! Soleas mihi Jupiter æquus inaurat.
Purpura jam accedat! quid jam amplius? O miſerum me,
Gemmæ abſunt! quàm lautè hinc inde niteret iaſpis!
Sic ubi Naturæ fines quis tranſit, in altum
Devius avehitur, nec habet quà ſiſtere poſſit,

ΚΕΦ. ξϚ'.

Αἱ γυναῖκες εὐθὺς ἀπὸ πεντεκαιδέκα ἐτῶν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν κύριαι καλοῦνται. τοιγαροῦν ὁρῶσαι, ὅτι ἄλλο μὲν οὐδὲν αὐτὰς προσεστι, μόνον δὲ συγκοιμᾶσθαι τοῖς ἀνδράσιν, ἄρχουσι καλλωπίζεσθαι, καὶ ἐν τούτῳ πάσας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. προσέχειν οὖν ἄξιον, ἵνα αἰσθωνται, διότι ἐπ' οὐδενὶ ἄλλῳ πεμῶνται, ἢ τῷ κόσμιαι φαίνεσθαι, καὶ αἰδήμονες, ἐν σωφροσύνῃ.

CAP. LXII.

Filliola est mihi pulchra domi: jam nunc capit annus
A decimo hanc quartus; jam nunc lascivus amator
Ardet, & excubat ante fores, liménque coronat.
Continuò illa comas ornare & pectere, & altum
Ædificare caput, nitidas simul undique vestes
Quærere, & ad speculum faciem componere curat.
Artibus his nè fide nimis, bona virgo; pudori
Consule; sint compti mores; bellam indue mentem;
Hinc decus, hinc tibi crescet honor; jam denique ab omni
Parte nites, Venerémque meram te jure fatemur.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ξγ'.

Ἀφυΐας σημεῖον, τὸ διατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα, οἷον, ὅτι πολὺ γυμνάζεσθαι, ὅτι πολὺ ἐσθίειν, ὅτι πολὺ πίνειν, ὅτι πολὺ ἀποπατεῖν, ὀχεύειν. ἀλλὰ ταῦτα μὲ ἐν παρέργῳ ποιητέον· περὶ δὲ τὴν γνώμλιν ἡ πᾶσα ἔξω ὄπτροφή.

CAP. LXIII.

ESSE diu, potare diu, atque impendere tempus
Pelliculæ, Veneríque, atque his se dedere totum,
Ingenii est hebetis, crassíque, animíque pusilli.
Non tanto conatu opus est, aut arte ad eas res,
Quæ meliùs fiunt obiter, nullóque labore.
Muni animum Virtute, feram vigil excole mentem;
Seria res hæc est, hîc viribus utere totis,
Manè opus hoc agites, nec vespertinus omittas.

ΚΕΦ. ξδ'.

ΟΤΑΝ τίς σε κακῶς τι ποιῇ, ἢ κακῶς σε λέγῃ, μέμνησο, ὅτι καθήκειν αὐτῷ οἰόμενος, ποιεῖ, ἢ λέγει. οὐχ οἷόν τε οὖν ἀκολουθεῖν αὐτὸν τῷ σοι φαινομένῳ, ἀλλὰ τῷ ἑαυτῷ. ὥστε, εἰ κακῶς αὐτῷ φαίνεται, ἐκεῖνος βλάπτεται, ὅστις καὶ ἐξαπατᾶται. καὶ γὰρ τὸ ἀληθὲς συμπεπλεγμένον ἄν τις ὑπολάβῃ ψεῦδος, οὐ τὸ συμπεπλεγμένον βέβλαπται, ἀλλ' ὁ ἐξαπατηθείς. ἀπὸ τούτων οὖν ὁρμώμενος, πραέως ἕξεις πρὸς τὸν λοιδοροῦντα· ὑπομνήσκου γὰρ ἐφ' ἑκάστῳ, ὅτι, ἔδοξεν αὐτῷ.

CAP. LXIV.

LÆdere te numquis tentat, damnúmque malignus
Inferre immerito? numquis te dentibus atris
Rodit lividus? Hæc tecum; Sic prorsus agendum
Cenſet, & ipſe ſuo jure utitur; Ecquid ego illi
Imponam leges? num Mî geret, an Sibi, morem?
Nimirum Sibimet: Sin pravè judicat, Illum,
Non Me noxa premit; nam Vero ſiquis aberret,
Læditur Ipſe quidem, Veri ratio integra perſtat.

Sic

Sic agites tecum prudens ſi re ſuper omni,
Tum, ſiquis tibi fortè olim convitia fundat,
Tu tamen immotus, vultúque & pectore conſtans,
Sic viſum eſt Illi, Sic judicat Ille, repones.

ΚΕΦ. ξε'.

ΠΑΝ πρᾶγμα δύο ἔχῃ λαβάς, τὴν μὲ φορητέον, τὴν δὲ ἀφόρητον. ὁ οἶν ἀδελφὸς ἐὰν ἀδικῇ, ἐντεῦθεν αὐτὸ μὴ λαμβάνῃς, ὅτι ἀδικεῖ· αὕτη γὰρ ἡ λαβὴ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ἡ φορητή· ἀλλὰ ἐκεῖθεν μᾶλλον, ὅτι ἀδελφὸς, ὅτι σύτροφος· ἡ λήψῃ αὐτὸ, καθ' ὃ φορητόν ἐστιν.

CAP. LXV.

QUæque Duas Anſas, hinc Dextram, atque inde Siniſtram,
Res habet; Una teres, dura Altera & aſpera tactu eſt.
Frater me indignum læſit. Pars illa Siniſtra eſt:
Aufer abinde manum; neque enim eſt tractabilis anſa.
At verò eſt idem Frater, dulciſſimus & mî
A puero Convictor. Ab hâc demùm arripe parte
Rem ſapiens, habilémque manu verſare licebit.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ξϛ'.

Οὗτοι ὁ λόγοι ἀσύμακτοι, ἐγώ σου πλουσιώτερός εἰμι, ἐγώ σου ἄμεινον χρείαν ἔχω· ἐγώ σε λογιώτερος, ἐγώ σου ἄμεινον χρείαν ἔχω. ἐκεῖνοι δὲ μᾶλλον συμακτικοί· ἐγώ σου πλουσιώτερός εἰμι, ἡ ἐμὴ ἄμεινον κτῆσις τῆς σῆς χρείαν ἔχει· ἐγώ σου λογιώτερος, ἡ ἐμὴ ἄμεινον λέξις τῆς σῆς χρείαν ἔχει· σὺ δέ γε ὅτε κτῆσις εἶ, ὅτε λέξις.

CAP. LXVI.

STant circùm facci Nummorum, & fœnore largo
Noctes atque Dies auri Tibi creſcit acervus;
Dum manet in ciſtâ Mihi vix as unicus imâ.
Quin etiam Eloquio polles, atque ore diſerto
Clareſcis; cùm nulla Mihi ſit copia fandi.
Túne igitur tandem pacto hoc præſtantior es Me?
Téne Ego deterior? Nego; Non ſatis illa cohærent.
Si verò ambigitur, Tua Res præſtantior, an ſit
Res Mea; num meliùs Tua Vox permulceat aurem,
An Mea; Dedo manus, nec verbum addo amplius unum.

ΚΕΦ. ξζ'.

Λούεταί τις ταχέως; μὴ εἴπῃς, ὅτι κακῶς, ἀλλ' ὅτι ταχέως. πίνει τις πολὺ οἶνον; μὴ εἴπῃς, ὅτι κακῶς, ἀλλ' ὅτι πολύ. πρὶν γὰρ ἀφορίσαι τὸ δόγμα, πόθεν οἶδας εἰ κακῶς; ὥστε οὖν συμβήσεταί σοι, ἄλλας μὲ φαντασίας καταληπτικὰς καταλαμβάνειν, ἄλλας δὲ συγκαταθέσεις.

CAP. LXVII.

NUM Citò quis ſua membra lavat? Tu protinus illum
Haud Malè, ſed tantùm Citò dicas eſſe lavatum.

Numquis fœcundos calices Largè haurit Jacchi?

Hunc Largè dicas potare, haud Largiùs Æquo.

Quî Tibi conſtat enim, quâ mente Is, conſiliiſque

Id faciat quibus? Ad rationem hanc omnia judex

Si bonus exigis, hinc liquidò pernoſcere poſſis

Res alias, alias veniâ dignaberis æquus.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ξη'.

Μηδαμῶς σαυτὸν εἴπῃς φιλόσοφον, μηδὲ λάλει τὸ πολὺ ἐν ἰδιώταις περὶ τῶν θεωρημάτων· ὅρα, ἐν συμποσίῳ μὴ λέγε πῶς δεῖ ἐσθίειν, ἀλλὰ ἔσθιε ὡς δεῖ· μέμνησο γὰρ ὅτι ὕτως ἀφηρέθη παντελῶς Σωκράτης τὸ ὑποδεικτικόν. ἤρχοντό ποτε πρὸς αὐτὸν, βουλόμενοι φιλοσόφοις ὑπ' αὐτῷ συσταθῆναι, καὶ ἐκεῖνος ἀπῆγεν αὐτούς· ὕτως ἠνείχετο παροράσθαι.

CAP. LXVIII.

PRætereà, neque tu Sapientis nomen adoptes,
Nec, cùm erit ad cænam ventum, ſub tempus edendi
Ore crepes tumido rigidus dictata magiſter,
Hæc Lex eſto, Viri; Comedendi hæc norma; quid ad rem?
Ipſe memor ſerves legem hanc, & grandia mittas
Dogmata, Socratico ſapiens & more geras te.

Arripit hunc quidam, ut narrant, &, Dic mihi aventi
Diſcere, Dic, inquit, Vitæ præcepta beatæ
Quis dabit? Ille pudens alium ſtolido inde magiſtrum
Commendat, monſtratque viam, & comitatur euntem.

ΚΕΦ. ξθ'.

ΩΣΤΕ κἂν περὶ θεωρήματός τινος ὁ ἰδιώτας ἐμπίπλῃ λόγος, σιώπα τὸ πολύ· μέγας γὰρ ὁ κίνδυνος ἐνθὺς ἐξεμέσαι ὃ οὐκ ἔπεψας. καὶ ὅταν εἴπῃ σοι τις, ὅτι οὐδὲν οἶδα, καὶ σὺ μὴ ἀνέχῃς, τότε ἴσθι, ὅτι ἄρχεις ἤδη ἔργου. ἐπεὶ καὶ τὰ πρόβατα οὐ χόρτον φέροντα τοῖς ποιμέσιν ἐπιδείκνυσι πόσον ἔφαγεν· ἀλλὰ τἀνομιὼ ἔνδον πέψαντα, ἔριον ἔξω φέρει, καὶ γάλα. καὶ σὺ τοίνυν μὴ τὰ θεωρήματα τοῖς ἰδιώταις ἐπιδείκνυε, ἀλλ', αὐτῶν πεφθέντων, τὰ ἔργα.

CAP. LXIX.

DUM, quid sit Virtus, quid Non, natura Boni quæ,
Plebs agitat, tacitum cautus te reprime; nam cur
Promere festinas, animo quæ concoquere imo
Longè rectius est? Sin quis truculentior urget,
Ignarúmque hebetémque vocat, túque id simul æquo
Pectore fers, jam macte animis, jam macte triumphis,
Hos primos tibi dia tulit Sapientia fructus.
Nam neque Oves modò depastam crudæ domino herbam
Eructant

Eructant coram temerè, at mox, gramine cocto,
Multo lacte fovent cuſtodem, & vellere ditant.
Hinc aptè exemplum ſumas, nec pabula mentis
Immatura nimis regeras, ſed cura ſit intùs
Didita digerere, &, perfecto temporis orbe,
Occultum refer in Vitâ Factiſque ſaporem.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ο'.

ΟΤΑΝ εὐτελῶς ἡρμοσμένῳ ᾖς κατὰ τὸ σῶμα, μὴ καλλωπίζου ὅτι τοῦτο· μισῶ, ἂν ὕδωρ πίνῃς, ἐκ πάσης ἀφορμῆς λέγε, ὅτι ὕδωρ πίνεις. καὶν ἀσκῆσαί ποτε θέλῃς πόνον φέρειν, σεαυτῷ, καὶ μὴ τοῖς ἔξω, μὴ τοὺς ἀνδριάντας θιγγάνε· ἀλλὰ δίψῶν ποτε σφοδρῶς, βάπτισαι ψυχρῷ ὕδατος, καὶ ἔκπτυσον, καὶ μηδενὶ εἰπῇς.

CAP. LXX.

SI tenui forsan victu, parvoque beatus
Exerces durum parcè & frugaliter ævum,
Nè valdè hinc placeas tibi Tu, neque talia jactes
Ad populum, En, Ego potor aquæ! Me abstemius ecquis
Est magis? At neque tu, vulgi spectante catervâ,
Primo manè, nives inter gelidasque pruinas,
Algentes statuas ulnis amplectere nudis,
Dictitet ut fortem plebs, invictumque dolore.
Quòd si æstate urit mediâ sitis avida guttur,
Irriget os levis haustus aquæ; tum fortiter undam
Exspue; sic faxis; homini id neque dixeris ulli.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. οα'.

Ἰδιώτης φάσις καὶ χαρακτήρ· οὐδέποτε ἐξ ἑαυτῆς προσδοκᾷ ὠφέλειαν ἢ βλάβην, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔξω. φιλοσόφου φάσις καὶ χαρακτήρ· πᾶσαν ὠφέλειαν καὶ βλάβην ἐξ ἑαυτῆς προσδοκᾷ.

CAP. LXXI.

VIS pingam Sapientem unâ, Stultumque, tabellâ?
Hic esto Stultus, qui, quod metuat, cupiátve,
Extra Se positum esse putat: Contrarius Alter,
Quod metuat, cupiátve, scit Unum Se Penes esse.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. οϚ'.

Σημεῖα προκόπτοντος· οὐδένα ψέγει, οὐδένα ἐπαινεῖ, οὐδένα μέμφεται, οὐδενὶ ἐγκαλεῖ, οὐδὲν περὶ ἑαυτοῦ λέγει, ὡς ὄντος τινός, ἢ εἰδότος τι. ὅταν ἐμποδισθῇ τι, ἢ κωλυθῇ, ἑαυτῷ ἐγκαλεῖ. κἂν τις αὐτὸν ἐπαινῇ, καταγελᾷ τοῦ ἐπαινοῦντος αὐτὸς παρ' ἑαυτῷ· κἂν ψέγῃ, οὐκ ἀπολογεῖται· προΐεται δὲ, καθάπερ οἱ ἄῤῥωστοι, εὐλαβούμενός τι κινῆσαι τῶν καθεσταμένων, πρὶν πῆξιν λαβεῖν. ὄρεξιν ἄπασαν ἤρκεν ἀφ' ἑαυτοῦ· τὴν δ' ἔκκλισιν εἰς μόνα τὰ κατὰ φύσιν τὰ ἐφ' ἡμῖν μετατέθεικεν. ὁρμῇ χρῆται ἀπαράλυτα· ἂν ἠλίθιος, ἢ ἀμαθὴς δοκῇ, οὐ πεφρόντικε. ἑνί τε λόγῳ, ὡς ἐχθρὸν ἑαυτὸν παραφυλάσσει οὐδὲν ὀφθαλμόν.

CAP. LXXII.

PRofecítne aliquis? Certis cognoscere signis
Id licet; Haud quenquam laudat, probrísve lacessit,
Haud culpat quenquam, neq; quenquam crimine damnat.
Non de Se loquitur, tanquam sapientior esset
Aut aliis melior: Res illum siqua moretur,
Res siqua impediat, se damnat & increpat unum.

Numquis

Numquis eum Laudat? laudatorem, intùs, ineptum,
Inque ſinu ridet, præconem exoſus hiantem.
Numquis eum Culpat? tantundem eſt: id quoque flocci
Pendit, nec verbum contrà unum reddere curat.
Et luxavit utì ſiquis crus, inque locum vix
Tandem reſtituit, jam cautiùs & pedetentim
Incipit ire, pigriſque movet ſe paſſibus æger,
Et baculo innixus circumſpicit, & cavet, aſpri
Offendat nequid, pedibus neque credulus audet
Fidere, dum firmæ redeunt in corpora vires:
Sic aget Ille recens doctus. Tum nil petet extrà
Sollicitus, metuetque nihil, niſi pellere Marte
Quod potis Ipſe Suo eſt, & cui ratio æqua reclamat.
Tum demùm quæcunque optat, moderatiùs optat
Omnia, nec temerè in præceps cæco impete fertur.
Sibilet hunc populus; nil penſi eſt: clamet inertem,
Inſulſumque, hebetemque; haud abnuit: adde aſinumque,
Et lapidem, plumbumque ſuper; juxtà omnia ſurdo

Narras; Unus homo est, idemque: Sed interea Se Insidiatorem catus & veluti timet hostem.

ΚΕΦ. ογ'.

ΟΤΑΝ τις ὅτι τῷ νοεῖν καὶ ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι τὰ Χρυσίππου βιβλία σεμνύεται, λέγε αὐτὸς πρὸς σαυτόν, ὅτι, εἰ μὴ Χρύσιππος ἀσαφῶς ἐγεγράφει, οὐδὲν ἂν εἶχεν ὅτῳ ἐφ' ᾧ σεμνύηται. ἐγὼ δὲ τί βούλομαι; καταμαθεῖν τὴν φύσιν, καὶ ταύτῃ ἕπεσθαι. ζητῶ οὖν, τίς ὁ ἐξηγούμενος; καὶ ἀκούσας ὅτι Χρύσιππος, ἔρχομαι πρὸς αὐτόν. ἀλλ' οὐ νοῶ τὰ γεγραμμένα· ζητῶ οὖν τὸν ἐξηγούμενον. καὶ μέχρι τούτων οὔπω σεμνὸν οὐδέν. ὅταν δὲ εὕρω τὸν ἐξηγούμενον, ἀπολείπεται χρῆσθαι τοῖς παρηγγελμένοις· τοῦτο αὐτό μόνον σεμνόν ἐστιν. ἂν δὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐξηγεῖσθαι θαυμάσω, τί ἄλλο ἢ γραμματικὸς ἐπετελέσθην ἀντὶ φιλοσόφου; πλήν γε δή, ὅτι ἀντὶ Ὁμήρου Χρύσιππον ἐξηγούμενος. μᾶλλον οὖν, ὅταν τις εἴπῃ μοι, ἐπανάγνωθί μοι Χρύσιππον, ἐρυθριῶ, ὅταν μὴ δυνώμαι ὅμοια τὰ ἔργα καὶ σύμφωνα ἐπιδεικνύειν τοῖς λόγοις.

CAP.

CAP. LXXIII.

EST homo, Chryſippi qui volvit ſcripta, animóque
Cuncta tenet commiſſa fideli, atque omnia ad unguem
Callet; quin effert ſeſe hinc, planéque beatus
Applaudit ſibi, & ex chartis pretium arrogat iſtis
Concutiens alas: Verùm, nî obſcurius illud
Chryſippi eſſet opus, niſi fortè ea lucis egeret
Pagina, jactandi temet quis tum locus eſſet?
Hic adeò fons atque rei caput; En, duce certum eſt
Vivere Naturâ, atque uti Ratione Magiſtrâ.
At mihi quis præcepta dabit? quóve auſpice nitar?
Chryſippo: quis enim melior? Numero æra, librumque
Mox emo. Deinde rogo, quis luce carentia verba
Explicat? Hanc aliquis mî Interpres præſtat opellam.
Hactenus haud quicquam merui, neque ſplendida laudis
Præmia mî poſco. Supereſt jam munia vitæ
Sancta tueri, & ad hanc mores componere normam;
Hic Labor; hæc meritam ſpondet Victoria palmam.

Sin moror in Verbis tantùm, merus exeo nempe
Grammaticus; ſacrum pono Virtutis amorem;
Exeo Grammaticus, vel ſolâ hâc ſcilicet in re
Diſſimilis ſum Grammatico, quòd volvit Homerum
Ille, locum ſupplet Mihi dum Chryſippus Homeri.
Quòd ſi fortè aliquis dicat mihi, Fare, age, quæ ſint
Dogmata Chryſippi, monſtres, pérque omnia ducas
Ignarum, Me continuò pudor opprimit ingens,
Quòd mea Sermoni tàm diſſona Facta repugnant.

ΚΕΦ. οδ'.

ΟΣΑ προστίθεται, τούτοις, ὡς νόμοις, φύλαττε· ὡς ἀσεβήσων ἂν παραβῇς τι τούτων, ἔμμενε. ὅτι δ' ἂν ἐρῇ τις πρός σου, μὴ ὑπερόρα· τοῦτο γὰρ οὐκ ἔτ' ἐστὶ σόν.

CAP. LXXIV.

HÆC præcepta, velut Leges, ſervare memento,
Quas violare nefas; neque pendas unius aſſis,
Quid Populus dicat. Cuja eſt res? an Tua, ſodes?
Non; Verùm Alterius. Quid ni hanc Curaverit Alter?

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. οε'.

ΕΙΣ ποῖον ἔτι χρόνον ἀναβάλλῃ τὸ τῶν βελτίστων ἀξιῶν σεαυτὸν, καὶ οὐ μηδενὶ παραβαίνειν τὰ ἀφωρισμένα λόγον; παρείληφας τὰ θεωρήματα, οἷς ἔδει σε συμβάλλειν, καὶ συμβέβληκας· ποῖον ἔτι διδάσκαλον προσδοκᾷς, ἵνα εἰς ἐκεῖνον ὑπερθῇς τὴν ἐπανόρθωσιν ποιῆσαι τὴν σεαυτοῦ; οὐκ ἔτι εἰ μειράκιον, ἀλλὰ ἀνὴρ ἤδη τέλειος. ἂν τοίνυν ἀμελήσῃς, καὶ ῥαθυμήσῃς, καὶ ἀεὶ ὑπερθέσεις ἐξ ὑπερθέσεων ποιῇς, προθέσεις οὐ προθέσεων, καὶ ἡμέρας ἄλλας ἐπ' ἄλλας ὁρίζῃς, ἐν αἷς προσέξεις σεαυτῷ· λήσεις σεαυτὸν καὶ προκόψας, ἀλλ' ἰδιώτης ἀφανεσθῇς καὶ ζῶν καὶ ἀποθνήσκων. ἤδη οὖν ἀξίωσον σεαυτὸν βιῶναι ὡς τέλειον καὶ προκόπτοντα, καὶ πᾶν τὸ βέλτιστον φαινόμενον ἕως σοι νόμος ἀναβάλλεσθαι. καὶν ὀπίπονόν τι, ἢ ἡδύ, ἢ ἔνδοξον, ἢ ἄδοξον προσάγῃ, μέμνησο, ὅτι νῦν ὁ ἀγὼν, καὶ ἤδη πάρεστι τὰ ὀλύμπια, καὶ οὐκ ἔστιν ἀναβάλλεσθαι· καὶ ὅτι πρὸς μίαν ἧτταν καὶ ἔνδοσιν ἡ ἀπόλλυται προκοπὴ, ἢ σώζεται. Σωκράτης ὅπως ἀπετελέσθη, ὀφείλων πάντων προάγων ἑαυτὸν, μηδενὶ ἄλλῳ προσέχων ἢ τῷ λόγῳ. σὺ δὲ, εἰ καὶ μήπω εἶ Σωκράτης, ὡς Σωκράτης γε εἶναι βουλόμενος, ὀφείλεις βιῶναι.

CAP.

CAP. LXXV.

SUrge, age; quid multos vivendi tempus in annos,
Vivendi rectè differs? eia, incipe, & ardens
Rumpe moram; Stimulos addat tibi vivida virtus;
I, porrò nitaris, & acer ad ardua tendas.
Jampridem hauſiſti vitæ præcepta beatæ,
Jampridem hauſiſti præcepta hæc, atque probâſti;
Cur igitur ceſſas? quem demùm, atque unde, Magiſtrum
Expectas oriturum? O, ſi modò venerit Ille,
Tunc ego qualis ero! Studiis tum denique honeſtis
Incumbam, tum nempe Mei me cura ſubibit!
Quin hodiè id fiat: Nonne eſt elapſa juventas?
Nonne ætas animum poſcit matura virilem?
Sin fluitas levis uſque, moramque moræ piger addis,
Atque aliam ex aliâ mentem induis, atque viciſſim
Propoſitum mittis repetiſque, & ludis in orbem,
Indiciſque diem, inde diem; proprio ipſe peric'lo
Deſipis infælix; ignavia te tua perdit

Et latet incautum; vives, morieris & excors.
Aude igitur præstare Virum; sublimia cures;
Et temet magnis tandem dignere triumphis;
Quis summus Virtutis Apex sit, dispice; Morum
Hæc tibi Regula, Lex hæc inviolabilis esto.
Atque hinc sive Labor tetricus, seu blanda Voluptas
Objicitur coràm, seu Famæ dulcis imago
Titillat mentem tibi, seu grave Dedecus urit,
Strenuus, ô, defende locum, neque turpiter arma
Abjicias; Sonuere tubæ; jam prælia fervent;
Nec mora, nec requies fuerit; non ludicra lis est
Hæc tibi; de rerum summâ certamen habetur.
Sic olim divina boni Sapientia crevit
Socratis; hoc pacto cælestes attigit arces.
Quippe adeò Ille petens primam virtute coronam
Usque operi vigil incubuit, nec defuit unquam
Ipse sibi, oblitúsve sui est; quin gnavus in horas
Clarior emicuit, mentem non passus inertem,

Dum

Dum ſoli attentam Rationi præbuit aurem.

Fecerit Ille, inquis; Verùm neque tantus Ego ſum,
Nec cupio certare minor. Quin Tu quoque tantus
Eſſe velis, atque his agites ſub legibus ævum.

ΚΕΦ. οε'.

Πρῶτος ϗ ἀναγκαιότατος τόπος ἐν φιλοσοφίᾳ, ὁ περὶ χρήσεως τῶν φαντασιῶν· οἷς, ὁ τοῦ μὴ ψεύδεσθαι. δεύτερος, ὁ τῶν ἀποδείξεων· οἷον, πόθεν ϗ δεῖ ψεύδεσθαι. τρίτος, ὁ αὐτῶν τούτων βεβαιωτικὸς, ϗ ἀναστρεπτικός· οἷον, πόθεν ὅτι τοῦτο ἀπόδειξις· τί γάρ ἐστιν ἀπόδειξις; τί ἀκολουθία; τί μάχη; τί ἀληθές; τί ψεῦδος; ἐχεῖν ὁ μὲν τρίτος τόπος ἀναλλαττόμενος πρὸς τὸν δεύτερον, ὁ δὲ δεύτερος πρὸς τὸν πρῶτον· ὁ δὲ ἀναγκαιότατος, ϗ ὅπου ἀναπαύεσθαι δεῖ, ὁ πρῶτος. ἡμεῖς δὲ ἔμπαλιν ποιοῦμεν· ἐν γὰρ τῷ τρίτῳ τόπῳ διατρίβομεν, ϗ περὶ ἐκείνου ἐστὶν ἡμῖν ἡ πᾶσα σπουδή· τὸν δὲ πρώτον παντελῶς ἀμελοῦμεν. τοιγαροῦν ψευδόμεθα μέν, πῶς δὲ ἀποδείκνυται, ὅτι ϗ δεῖ ψεύδεσθαι, περιττὸν ἔχομεν.

CAP. LXXVI.

NAturæ leges ſanctas ſervare, duce uti
Naturâ, atque intra deſcriptos vivere fines,
Hic primus Sapientiæ honos, hic ſummus apex eſt;
Utpote, Nequaquam mentiri, Haud Fallere quenquam.
Alter ab hoc locus eſt, Cur quid, cur Non, ſit agendum,
Monſtrare, & certam rationem evolvere recti;
Utpote Mentiri Cur haud fas; fallere quenquam
Naturæ Cur jura vetent, depromere cauſas.
Ultima laus tandem fuerit, Quo quæque modo res
Sit tibi demonſtranda, tenere, atque omnia demùm
Symbola & Inſtrumenta exponere totius Artis;
Nempe Argumentum quid ſit; quid ritè Sequatur,
Quid Non; quid Verum fuerit, quid denique Falſum.
Atque adeò inſervit Claſſis poſtrema Secundæ,
Hæc Primæ; in Primâ tandem requieſcere fas eſt:
Hæc loca ſtent tibi certa, hic eſto immobilis ordo.
At Nos heu! Stolidi rem totam invertimus; Ultrò

Mentiri

Mentiri nobis mos eſt; Mentimur, & uſque
Mentimur porrò; intereà ſatis eſſe beati
Nempe videmur, & hoc pacto veniamque mereri
Et palmam, quòd, nos ſi demùm quis roget, horæ
Momento percurrere poſſumus omnia vitæ
Officia integræ; nec reſpirabimus ante-
Quàm liquidâ à nobis fuerit ratione probatum,
Mentiri quòd Non Fas eſt, neque Fallere quenquam.

ΚΕΦ. οζ'. οη'. οθ'.

ΕΠΙ παντὸς προχείρα εὐκτέον ταῦτα.
Αγε δή με, ὦ Ζεῦ, καὶ σὺ ἡ Πεπρωμένη,
Οποι ποθ' ὑμῖν εἰμὶ διατεταγμένος.
Ως ἕψομαι ἀπροφάσιστος ἠδὲ ἄοκνος.
Εὰν δὲ μὴ ἐθέλω, κἀχ ἧττον ἕψομαι.

οη'. Οστις δ' ἀνάγκῃ συγκεχώρηκε καλῶς,
Σοφὸς παρ' ἡμῖν, καὶ τὰ θεῖα ἐπίσταται.

οθ'. Αλλὰ καὶ τὸ τρίτον· ὦ Κεῖπων, εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ γινέσθω. ἐμὲ δὲ Ανυτος καὶ Μέλιτος ἀποκτεῖναι μὲ δύναται, βλάψαι δ' οὔ.

CAP. LXXVII. LXXVIII. LXXIX.

FAta Sequor, quocunque ferant; Te, Jupiter, ultrò
Te sequor haud tardus, quò quò me ducere malis.
Sin stolidus nitar contrà, luctansque repugnem,
Nil refert; trahar ingratis tamen, inque ligatus
Obtorto frendens ducar, ceu bellua, collo.

LXXVIII. Qui fato obsequitur, sapit, admissusque vi-
[detur
Conciliis Divorum, & sentit cum Jove summo.

LXXIX. Talis

LXXIX. Talis eras Tu, Cecropiæ Lux inclyta terræ;

Te veneror, Divine Senex, Tuáque aurea dicta

Æternùm recolo, atque alto ſub pectore condo:

"Sic placitum eſt Superis, Mihi nec minùs; Eſto, Any-
[tus me

"Et Melitus privare valent vitalibus auris,

"(Credo equidem) & vacuas Erebi demittere ad umbras;

"Lædere num poterunt, Damno aut multare? Negabo.

Upon all occasions, we ought to have these Maxims ready at Hand.

Conduct me Jove, and thou, O Destiny,
Whenever your Decrees have fixed my Station,
I follow chearfully; and did I not,
Wicked and wretched I must follow still
from a Poem of Cleanthes.

FINIS.

Who-ever yields properly to Fate is deemed
Wise among Men, and knows the Laws of Heaven.
from Euripides.

And This Third

O Crito, if it thus pleases the Gods, thus let it be. Anytus & Melitus may kill me indeed; but hurt me they cannot,
from Plato's Crito & Apology.

His ſequentibus, reliquiſque (ſiqua fortè occurrant) Præli *Erratis* ignoſcat Lector Candidus.

Cap. 18. *pro* ἐπιϛυλοζ, *lege* ἐπίϛυλοζ.
Cap. 31. *pro* prefundam, *lege* profundam.